

Utorak, 1. oktobar 2002.
Svedok Stjepan Mesić
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.01 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Mogu li da zamolim da se svedok uvede.

SUDIJA MEJ: Pre nego što svedok uđe, ako možemo da pogledamo dokaze.

TUŽILAC NAJS: Dokazni predmet, na primer koji je izuzetno obiman, ne znam još da li ću da ga objašnjavam u celini ili delimično, bilo bi šteta da ga obradimo samo delimično, to je dokazni predmet C2954, tabulator 16, tako da su ova prva dva toma materijala kategorije "A" varljivog izgleda. To su dokumenta o kojima ću da ispitujem svedoka, a druga dva registratora su dokumenti za koje ću da pozovem svedoke da potvrde verodostojnost. Dakle, to su dokumenti za koje predviđamo da će da ih obrađuju drugi svedoci. Iako to nije uobičajeno da se utvrđuje verodostojnost, mislim da bi u ovom slučaju trebalo da to utvrdimo jednom za svagda i zato ću da pitam samo jedno pitanje, a to je da li ste pregledali dokumente i u drugim tomovima i da li su ono šta se čini da jesu, a onda ćemo da ih ostavimo po strani?

SUDIJA MEJ: To su materijali koje smo već ranije dobili, a u maloj fascikli imamo onaj transkript koji smo već ranije dobili.

TUŽILAC NAJS: Da, časni Sude. Ja sam hteo da prođemo kroz ta dva registratora samo da bismo utvrdili gde su određeni materijali.

SUDIJA MEJ: Kao što sam juče rekao, pročitali smo transkript koji smo dobili, tako da ne treba da ga obrađujemo detaljno.

TUŽILAC NAJS: Da učini ću to što najbrže mogu. Ima nekoliko detalja koji se tiču osnove ovog svedoka i trebalo bi da ih, ipak, pomenemo.

SUDIJA MEJ: Što se tiče vremenskog okvira, ovaj svedok će i sutra da bude tu?

TUŽILAC NAJS: Da, ovaj svedok će da bude ceo dan danas i sutra.

SUDIJA MEJ: Tražili smo mapu. Govorili smo o tome. O Kosovu smo imali veoma zgodan atlas. Bilo bi dobro da imamo mapu, atlas celog regiona o kome se govori.

TUŽILAC NAJS: Ja sam pre nekoliko nedelja tražio da se napravi atlas ili zbirka karata. Doneću kolekciju auto - karata gde su upisana sva imena mesta i naselja, iako je to dosta novo, imena mesta nisu promenjena.

SUDIJA MEJ: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej (May).

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Prema programu koji sam dobio, ovaj svedok koji je bio ispitivan juče, planirano je da ga druga strana ispituje šest sati, ali je ispitivan gotovo osam sati, a ovaj sada svedok, Stjepan Mesić, planirano vreme ispitivanja je bilo napisano 10 sati, a sada vidim da je određeno i naglo se skraćuje na, otprilike, četiri sata, četiri i po sata, što unosi priličnu zabunu u veličinu materijala i sadržinu mog unakrsnog ispitivanja, a s obzirom na predviđeno vreme koje mi je bilo najavljeno. Smatram da je takva praksa neprihvatljiva. Ova četiri velika bajndera dobio sam sinoć, odnosno juče na kraju rada, da vidim šta ima u njima. Čujem da je sve to ranije dostavljeno. Mislim da ovo nije način da se korektno radi. Ne vidim da mi je to veliki hendikep. Mislim da je ovaj svedok prilično problematičan, s obzirom na svoju ličnu zločinačku ulogu u razbijanju Jugoslavije.

SUDIJA MEJ: Mi nismo ovde da bismo slušali vaše komentare o svedoku. Što se tiče vaših komentara o proceduri, dozvolite mi da odgovorim na sledeći način: pre svega, tačno se radi o tome da je prvi svedok svedočio šest sati i 10 minuta, po mojim beleškama, kao drugo, ukoliko glavno ispitivanje ovog

svedoka može da se završi u kraćem roku, to je nešto što je vrlo poželjno, kao treće, ovi dokumenti jesu mnogo ranije obelodanjeni. Imali ste priliku da ih ponovo pregledate nedavno, tako da možete da pitate što god želite da pitate, a sutra ćete imati priliku da ispitujete sami. Mi smo već dosta govorili o proceduri prema kojoj se ovaj svedok ubacuje između glavnog ispitivanja i unakrsnog ispitivanja drugih svedoka, tako da nećemo na to da trošimo više vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas, gospodine Mej, ja sam juče dobio novi redosled, iako sam shvatio da ste vi sugerirali da se novi redosledi daju sa neakvim rokom. Na primer, neposredno posle ovog svedoka, Stjepana Mesića, ubačen je sinoć Đuro Matovina koji je bio na listi negde na 40. ili 41. mestu i to možete da proverite u ovom pregledu svedoka za ovu godinu, a onda odmah posle dva svedoka i Slavko Kučuk koji uopšte nije bio predviđen za ovu godinu, niti je bio na spisku svedoka u toku ove godine, što meni, dakle i kod jednog i kod drugog zahteva ... Treba da kopam po 125.000 stranica i tražim te svedoke, jer ja od 40 svedoka za iduću godinu, valjda računate, svakako ne računate, da mogu da pregledam papire. Mislim da takva praksa, takođe o tome smo nekoliko puta raspravljali, konačno bi morala da bude napuštena.

SUDIJA MEJ: O svedocima koji kasnije dolaze ćemo tada da raspravljamo. Sada bih želeo da uvedemo ovog svedoka. Neka svedok da svečanu izjavu.

SVEDOK MESIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu i samo istinu.

SUDIJA MEJ: Molim vas da sednete.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam vaše puno ime i prezime.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Stjepan Mesić

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Mesiću, da li ste vi trenutno predsednik Hrvatske? I vaša biografija, kako je javnost upoznata, kaže da ste bili premijer Hrvatske 1990. godine, član HDZ, prvi potpredsednik, a zatim predsednik Predsedništva SFRJ tokom vremena kada su se događali događaji koji nas

zanimaju, a zatim bili ste predsjednik Sabora između 1992. godine i 1994. godine, napustili ste HDZ 1994. godine. Molim vas da mi objasnite razloge zašto ste napustili HDZ 1994. godine?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, to ste točno rekli. Nakon što sam napustio HDZ, osnovao sam drugu stranku, Hrvatski nezavisni demokrati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta je to bilo šta vas je navelo da napustite HDZ? U jednoj rečenici mi odgovorite, molim vas.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Nisam se slagao sa politikom koja je vodila u podelu Bosne i Hercegovine, nisam se slagao sa politikom koja je išla s pogrešnim modelom privatizacije i tražio sam funkcioniranje pravne države.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad ću da pređem na temu promene statusa autonomnih pokrajina Kosova i Vojvodine 1989. godine i u periodu koji je usledio. Možemo ovo da obradimo veoma brzo. Promena autonomnog statusa ove dve pokrajine, na koji način je to povezano sa ovim optuženim?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Vojvodina i Kosovo bile su autonomne pokrajine koje su bile konstitutivni elementi federacije kao i šest republika. Srbija dugo nije bila zadovoljna ovim statusom pokrajina i nakon dolaska Miloševića na vlast išlo se na rušenje statusa Vojvodine i Kosova i to je učinjeno tako da su smijenjena rukovodstva i u Vojvodini i na Kosovu i izmjenjen njen status i prestaju biti praktično, osim formalno, konstitutivni delovi federacije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kažete da je rukovodstvo Vojvodine i Kosova smenjeno. Imamo ovde imena, ako su nam potrebna, ali ko je zamenio tadašnje rukovodstvo? Da li su ih zamenili ljudi koji su bili zavisniji ili nezavisniji od optuženog ili su se bolje ili lošije odnosili prema optuženom?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Taj posao je urađen tako da su organizirani mitinzi, to se zvala "antibirokratska revolucija". Veliki mitinzi koji su se održavali na Kosovu, u Srbiji, Vojvodini, u Crnoj Gori kasnije, vodili su ka smjenjivanju vodstva koja su se zalagala za autonomije i vodstva koje se zalagalo za Ustav iz 1974. godine. Dovedeno je vodstvo koje je odgovaralo Slobodanu Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Već smo čuli o tome kako je ovaj optuženi došao na vlast i na svoj tadašnji položaj. Da li možete da nam pomognete da razjasnimo jednu stvar? Onaj govor na Gazimestanu (Gazimestan), kakav je on imao efekat, ukoliko je imao nekog efekta, na ljude kao što ste vi i one sa koji-

ma ste tada bili u kontaktu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Posle govora na Gazimestanu koji je održao Slobodan Milošević, bilo je sasvim jasno šta želi novo vodstvo Srbije. Dakle, najavljeno je i mogućnost oružane bitke. Rečeno je da se svi pripreme za ovaj ili onaj način vođenja borbe, ali kažem da nisu isključene ni oružane bitke. To je prvi puta da je netko u Jugoslaviji spomenuo mogućnost ratne opcije, mogućnost da se ide u rat. Ja sam svakako, kao i mnogi drugi, shvatio da se sprema, u stvari, jedan proustroj Jugoslavije koji nije više federativan i koji više nije ono šta je Ustav iz 1974. godine rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U atmosferi tog vremena, ta rečenica da oružana borba nije isključena, da li je to imalo nekog efekta na shvatanje kod naroda? Šta bi to moglo da znači i čemu bi to moglo da vodi?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ta rečenica je, u stvari, mobilizirala masu koja je podržavala takvu politiku koja je vodila prema nestanku Jugoslavije, jer Jugoslaviju, kao federaciju, možemo zamisliti kao jedan lanac u kome su republike i pokrajine one alke koje povezuju taj lanac. Ako se ruši jedna, više taj lanac ne funkcioniše, drugim riječima prestaje funkcionirati federacija. I to je značilo da se ide prema kraju onakve Jugoslavije kakva je bila uspostavljena. Jugoslavija, moram to objasniti, imala je tri integrativna faktora: jedan je bio Tito, drugi je bio Savez komunista i treći je bila armija. Tito je nestao. Partija je nestala i ostala je još samo da se sruši armija. Sve je to upućivalo, dakle, na rušenje onakve Jugoslavije kakva je uspostavljena Ustavom iz 1974. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratću se na neke vaše primedbe o tim događajima i vašem prvom susretom sa optuženim. Koje godine je to bilo?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam optuženog pratio u ono vrijeme kada je on dolazio na vlast. To znači od VIII sjednice srpskog Centralnog komiteta, pa preko rušenja vojvođanskog, kosovskog i crnogorskog vodstva, pratio sam ga sve do onog momenta kada sam ga i osobno sreo, a to je bilo onog momenta kada sam osobno dolazio u Beograd, a to je bilo kada sam bio izabran u hrvatskom Saboru za člana Predsjedništva Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vaš prvi sastanak, oči u oči sa njim, se odigrao gde? Da li je to bilo u Skupštini?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Nakon što sam ja izabran nakon velikih pritisa na Slobodana Miloševića da pristane da Hrvatska u vezi mene dobije

svoje mjesto u Predsjedništvu Jugoslavije, jer je bio veliki pritisak srpskog bloka u Predsjedništvu preko koga je radio Milošević, da se mene isključi, iako me je Sabor Hrvatske izabrao, da se isključim iz Predsjedništva, time da hrvatski Sabor može da dovede bilo koga drugoga. Jasno, to je bilo nemoguće, jer su postojale regule, postojao je poslovnik, postojali su zakoni po kome se to nije moglo izmjeniti. I pritisak Evropske zajednice (European Community) doveo je do toga da sam ja izabran, a onda me je Milošević pozvao u svoj kabinet zajedno sa predsednikom Tuđmanom i tu smo imali prvi razgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta se sećate da je tom prilikom bilo rečeno.?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Pa tu su bile dve teme: jedna se odnosila na pitanje Kosova, jer smo postavili kako će se taj problem razriješiti koji opterećuje celu Jugoslaviju. Da li se tu traži nekakvo političko riješenje. Milošević je rekao da mi ne znamo Albance, kad se njih dobro udari po nosu, onda oni slušaju i tako će to biti i riješeno. Druga tema je bila ako bi nestala Jugoslavija, da bi onda došlo do povratka Muslimana koji su otišli u druge zemlje, Tursku (Turkey), da bi se vratilo oko 500.000 na prostor bivše Jugoslavije, a koji bi izmijenili nacionalni sastav, i to bi, po njegovom mišljenju, bio beliki problem za sve zemlje bivše Jugoslavije. Da bi to potkrepio, onda je on dao svoj materijal za koji je on kazao da su na njemu radili veliki demografski stručnjaci. Ja sam to pogledao, ali komentirao sam jedino da mislim da Turska ima dosta visoku stopu rasta i malo mi se činilo nevjerovatno da bi se 500.000 vratilo natrag, ali predsednik Tuđman je uzeo taj materijal i odnio ga je u Zagreb.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je predsednik Tuđman, koliko ste vi mogli da vidite, odobravao sadržaj ovog izveštaja ili nije?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Nije puno komentirao, malo je čitao na glas, malo je gledao i odnio ga u Zagreb. Kada smo se našli u Zagrebu, na političkom vrhu, hrvatskom političkom vrhu, onda je rekao, onda je taj materijal izvadio i samo je rekao "evo, ovde imamo svetske stručnjake koji naglašavaju da će u slučaju nestanka Jugoslavije doći 500.000 Muslimana koji su otišli iz Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore, Sandžaka, onog djela koji je u Srbiji". Nije dao nikome da se čita, nije rekao da su to radili oni koji žive u Beogradu i da su to srbijanski stručnjaci, on je rekao da su to svjetski stručnjaci, tako da tome materijalu da malo veću važnost.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ćemo preći na osnivanje SDS u Hrvatskoj i osnivanje Srpskih Autonomnih Oblasti. Molim vas da nam vrlo ukratko, rezimirajući što više možete i objasnite kako je došlo do razvoja tih Srpskih Autonomnih Oblasti i uticaj koji je imao optuženi na SDS?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam sasvim uvjeren da Miloševiću nije odgovarala nikakva Jugoslavija, ni federativna ni konfederativna. Njega je zanimala Velika Srbija koja bi bila stvorena na ruševinama Jugoslavije. U tom slučaju i srpska nacionalna manjina u Hrvatskoj je trebala odigrati ulogu i zato dolazi do mitinga koji se održavaju, isto kao i u Srbiji. Održavaju se i u opštinama gde je pretežno srpsko stanovništvo. Ja moram samo reći da sam kao predsjednik Vlade Republike Hrvatske, kada je došlo do prvih nespornih sporazuma u nekim opštinama, radilo se o šest, sedam opština. Ja sam tražio sastanak sa svim predsjednicima opština, oni su se složili da se nađu samnom, da vidimo koja su to pitanja koja moramo riješiti, koji su to problemi da se riješavaju za stolom, a ne na mitinzima, jer na ulici se ne može ni jedan problem riješiti. Svi su se složili da se nađu samnom, osim Milana Martića, Milana Babića koji je bio predsjednik općine Knina, odnosno gradonačelnik, on nije bio prisutan. I njegov tajnik općine, ja mislim da se zvao Knežević, mi je rekao da je on u Beogradu kod Miloševića i da on dok se Babić ne vrati ne može mi ništa reći, ali da je on osobno za jedan takav sastanak, bez obzira gde bi se on održao, bilo u Zagrebu bilo na Plitvicama ili negdje drugdje. Budući da mi se tajnik nije javljao, nakon nekoliko dana ja sam nazvao općinu Knin, javio mi se tajnik i rekao mi je da se predsjednik Babić vratio iz Beograda i da je on svim predsjednicima općina zabranio da kontaktira samnom ili sa bilo kim iz Vlade Hrvatske i da nikakvog sastanka ne može biti. Ja Babića nisam čuo, ali mi je tako bilo preneseno. Prema tome, to je bio uvod za donošenje odluke o teritorijalnoj autonomiji onog dijela koji je imao pretežno srpsko stanovništvo

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Posle te posete Beogradu, Babić je zauzeo određeni stav. Da li je postalo jasno ko stoji iza tog stava kasnije?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Kada je nastupila 17. kolovoza (avgust) takozvana "balvan revolucija", kada su zatvorene mnoge ceste u mnogim općinama, a posebno ceste koje vode kroz Knin, bilo je sasvim jasno da se radi o pokušaju otepljenja jednog dijela Hrvatske. Vojska je davala podršku i pokušaj da se policijom uklone balvani i da se otvori komunikacija kroz vitalni deo Hrvatske, to se nije uspjelo, jer je armija to spriječavala. Ali kada sam ja otišao u Beograd, napustio sam mjesto predsjednika Vlade, otišao sam

Beograd na mjesto potpredsjednika saveznog Predsjedništva, tamo sam dobio informaciju od mojih službenika koji su mi bili lojalni, inače svi su oni iz Beograda i rekli su mi da Babić i drugi dolaze iz Knina i da se sastaju sa Miloševićem i Borom Jovićem, članom Predsjedništva Jugoslavije iz Srbije. Bori Joviću sam rekao da kad bi došli Hrvati iz Srbije, ja bih njega zvao, jer je on njihov predstavnik u Predsjedništvu, ali kada netko dolazi iz Hrvatske, ja ga molim da i on mene zove, jer su to građani Republike Hrvatske i on se složio. I tako smo se Babić i ja našli u kabinetu Bore Jovića, kada sam mu rekao da ova dvojica varaju da od te autonomije nema ništa, da nema ništa ni od republike za koju su se oni zalagali i da ga Bora Jović i Milošević jednostavno varaju, da se sva pitanja mogu riješiti u Zagrebu. Možemo sjesti za stol i videti koja su to otvorena pitanja. On se nasmijao i rekao da će on imati državu prije ili kasnije, a ja sam mu na to rekao "da ćete imati veliku štetu, izgubićete sve, a ti nećeš imat' ni ordinaciju". Mislim da se tako i dogodilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, sad ćemo da pređemo na jedan dokazni predmet koji je malo nezgrapan, možda se nalazi na kraju prvog toma materijala koje smo vam dostavili, a nova oznaka za to je 16, broj dokumenta je C2954. Ja ću sada da zamolim poslužitelja da uzme hrvatsku verziju koju već ima. Međutim brojevi stranica se ne poklapaju, brojevi koje će poslužitelj da nađe nalaze se na vrhu, pa ću da ga zamolim da te strane da svedoku. Prvo molim da se prva stranica pokaže svedoku i stavi na grafoskop. Da, upravo ta.

SUDIJA MEJ: Dokaznom predmetu treba sada da se da broj.

TUŽILAC NAJS: Bilo bi dobro ako bi čitav set dokumenata mogao da dobije jedinstveni broj.

sekretar: Biće to dokazni predmet Tužilaštva broj 328

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala lepo. Pogledajte, molim vas, oznaku broj 16, dakle naš dokazni predmet broj 328 i pogledajmo stranicu na grafoskopu. Kao što vidite, gospodine Mesiću, reč je o sastanku Predsedništva SFRJ koji je održan 12. jula. Kao što vidimo iz engleskog prevoda, reč je o službenom zapisniku. Pogledajte ovaj prvi deo dokumenta, videćete da se tu nalaze imena prisutnih i položaj na kome su se nalazili u to doba, uključujući i vas kao predsednika, zatim potpredsednika Branka Kostića, te članove

Predsedništva, pročitaju samo njihova prezimena, zbog brzine: Tupurkovski, Jović, Bogičević, Kostić, Bajramović, osim njih prisutan je bio i predsednik Skupštine SFRJ Slobodan Gligorijević, predsednik SIV-a Ante Marković, zatim Veljko Kadrijević savezni sekretar za narodnu odbranu, Budimir Lončar, Savezni sekretar za spoljne poslove, Petar Gračanin, Savezni sekretar za unutrašnje poslove, zatim Stane Brovet, zamenik saveznog sekretara za narodnu odbranu, Živojin Jazić ambasador u SSIP-u, zatim generalni sekretar Predsedništva SFRJ, gospodin Anton Stari. Dakle reč je o tom sastanku čiji je ovo službeni zapis, je li to tačno?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije reč o promeni plana. Ja ću samo da zamolim da se svedoku da čitav dokument na hrvatskom jeziku, a mi da imamo englesku verziju dokumenta. Mislim da će gospodin Mesić biti u stanju da nađe odgovarajuće strane. Mislim da se tu nalaze svi dokumenti o kojima je reč. Gospodine Mesić, dozvolite da poslužitelj ceo dokument nekako rekonstruiše, pa mu ga vratite. Molim vas, dajte da pogledam dokument u celini kako kasnije ne bi bilo zabune. Hvala lepo. Ovo je sada engleska verzija za poslužitelja i molim da na grafoskop stavi tu verziju, strana 69, a vi, gospodine Mesiću, pogledajte stranicu 82. Pogledaćemo u ovom zapisniku kako je istorija bila opisana u to vreme. Da li ste na stranici 68 i 69 govorili o "balvan revoluciji" koja je počela u Kninu? Ovo možemo da vidimo na sredini strane na ekranu. Bilo je savršeno jasno šta se smeralo, a zatim dalje u cilju sprečavanja međuetničkih sukoba, na scenu stupa vojska kako bi razdvojila dve strane, zatim govorite o Plitvicama, ja mislim i kažete: "Gospodo, postoje dve strane u Hrvatskoj: postoji hrvatska vlast i postoje oni koje se suprotstavljaju toj vlasti. Ako prihvatimo tu osnovnu činjenicu, onda možemo stvar principijelno da rešimo, jer ja moram do kraja da budem iskren, na sceni je imperijalna politika Srbije koja želi na ruševinama ove Jugoslavije da stvori Veliku Srbiju. Zato nije velikosrpskim krugovima interes da zaštite srpski narod u, ne znam, u Bosni, Hrvatskoj ili ne znam gde. Ako bi to bilo istina, onda bi se tražilo da vidimo šta je u tom hrvatskom Ustavu, da vidimo šta je u toj Deklaraciji o manjinama, jer Srbi su izdvojeni tamo. Da vidimo u čemu Srbi imaju manje prava u Hrvatskoj od Hrvata. Onda bi to bilo šticeenje Srba u Hrvatskoj, ali nije to, gospodo moja, traže se teritorije. Traži se otimanje hrvatske teritorije i to se želi podvaliti armiji da ona to provede. Zato počinje mobilizacija u Srbiji i Crnoj Gori. Tenkovi se dovode na granicu. Srpski rezervisti dolaze u garnizone u Hrvatsku, tenkovi u Beli Manastir ili ne znam na

koju granicu i sada želi da se podvali, 'idemo, neka armija obavi taj posao. Znači iz Slovenije ćemo se povući, u Hrvatskoj nećemo ni dozvoliti opservaciju i Hrvatsku ćemo baciti na kolena', to, gospodo, može da se uradi, ali samo u jednom groznom ratu i u moru krvi. Nikada Hrvatska neće pustiti niti jedan milimetar Srbiji, to mora da bude jasno jednom za svagda i nema nikakve Srpske Autonomne Oblasti Krajine. Postoji mogućnost da se otvori komunikacija između Srba i Hrvata u Hrvatskoj, ako treba pod bilo čijom opservacijom i svetskom i jugoslovenskom." Kako bismo uštedeli vreme, prelazim na sledeću stranu, na zadnji pasus vaše intervencije, ovde se kaže: "Srpsko stanovništvo je stalno izloženo teroru, trebalo bi da se kaže jedan primer: je li policija preduzela bilo što protiv bilo koga zato što je on ove ili one nacionalnosti", zatim govoreći o Kninu, kažete: "Policija je intervenisala u Kninu, Obrovcu, Benkovcu tek kada su grupe naoružanih građana okupirali policijsku stanicu i otele oružje. U Pakracu dolazi naoružana grupa ljudi koja zarobljava 10 policajaca, okupira policijsku stanicu i proglašava se delom SAO Krajine". Gospodine Mesiću, to su bile vaše reči, vaše intervencije na tom sastanku. Da li su one na ispravan način odražene i da li su one na ispravan način govorile o onome šta se u to doba događalo?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno je. To se događalo. To su moje riječi koje sam iznio na Predsjedništvu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada molim da pogledamo stranicu 74 engleske verzije, a vi, gospodine Mesiću, stranu 88 na hrvatskom. Jeste li, kratko zatim, rekli sledeće, citiram: "Gledajte, u kriznim žarištima JNA će da nastavi sa izvršavanjem zadatka razdvajanja sukobljenih strana i sprečavanja širenja međunacionalnih sukoba. Znači Beli orlovi, Dušan silni, Božur, svi možete dalje da dolazite u Hrvatsku jer će armija da vas štiti, jer vi ste sukobljena strana i ponovo idemo u osvajanje Krajine." I zatim na kraju, nakon tih opaske o Belim orlovima i drugima, vi kažete sledeće: "Ne, nego armija mora da ide u kasarne, armija mora da ide u kasarnu i samo da štiti državne granice." Možete li, gospodine Mesiću, samo malo detaljnije da objasnite ove vaše reči?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam uporno u Predsjedništvu Jugoslavije tražio da armija ide u kasarne i da armija ne sme biti politički faktor, ne smije biti arbitar, međutim, upravo se tražilo, Srbija je tražila, a to znači Slobodan Milošević, da armija, tobože, razdvaja sukobljene strane kojih nije bilo, nego postojali su oni koji su pokušavali i osvajali policijske stanice, pokušavali su, kasnije je bilo sasvim jasno, uspostaviti granicu Velike Srbije, a to je Virovitica,

Karlovac, Karlobag i kad se gledaju sve te provokacije koje su se događale, one su, u stvari, utvrđivale granicu Velike Srbije. To je bilo sasvim jasno, ali jasno je bilo i armiji koji posao radi, jer je Milošević rekao "neka Slovenije ide", nama je jasno zašto, jer u Sloveniji nema autohtonog srpskog stanovništva, "neka i Hrvatska ide iz Jugoslavije, ali ne Srbi koji ne žele ostati u Hrvatskoj", dakle i teritorij na kojima su oni trebali tobože ostati u Jugoslaviji. Hrvatska može, Hrvati mogu, ali bez teritorija kojeg naseljavaju Srbi, ali ne samo Srbi, ali su oni pretežno stanovništvo na toj teritoriji. To je bila, u stvari, jedna podvala, jedno varanje, varanje svetske javnosti, varanje jugoslovenske javnosti, ali varanje i Srba u Hrvatskoj, jer Srbi u Hrvatskoj su trebali biti samo za inicijalno paljenje za rat u Bosni i Hercegovini, da bi rat bio prebačen, a u Hrvatskoj šta se otme od teritorija biće dobro za granice Velike Srbije. Osnovnu ulogu trebala je odigrati armija. Srbi u Hrvatskoj su prevareni, jer im je Milošević tvrdio da će svi Srbi živjeti u jednoj državi, te da imaju pravo na samoopredeljenje, a svijet je varao, jer im je tvrdio da se on bori za Jugoslaviju, međutim on ju je svim sredstvima razarao. Ustav iz 1974. godine rekao je da su republike države i republike imaju pravo na samoopredeljenje, dakle imaju pravo ostati u federaciji, ako žele mogu izaći iz federacije, to se nije moglo rešavati silom, a prevara je u toliko što je Srbima obećano da će ostati u jednoj državi, jer su kao i do sada živjeli u jednoj državi. Da, to je bila državna zajednica na konfederalnom modelu gde su republike bile države.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li sada da pogledamo stranu 89 u engleskoj verziji, 107, 108 u hrvatskoj verziji gde govorite o povlačenju armije i na delu gde govorite o onima koji su došli sa strane pod oružjem. U sredini strane vi i dalje imate reč i kažete sledeće: "Tvrdim vam da ako se vojska povuče u kasarne, ako se pozovu svi oni koji su došli sa strane da odu otkud su došli sa svojim oružjem i ako Hrvatska kaže da abolira sve koji su učestvovali, tu neće biti problema ni kriznih žarišta. Ako nastavimo ovo dalje, da se razdvajaju dve strane kao da Hrvatska ima dve države, jednu SAO Krajinu koju, sada neću ovde čitati, imam to zapisano šta kažu Martić i Babić, 'mi imamo potpunu podršku JNA', 'mi radimo isti posao kao JNA', 'čuvamo Jugoslaviju'." Zatim dalje kažete sledeće: "Jedino šta nije rekao što ruše Hrvatsku, ali oni čuvaju Jugoslaviju, oni kažu da Srbija, oficijelna Srbija podržava svim merama SAO Krajinu." Ovaj citat koji pripisujete Martiću i Babiću, da li je tačan?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: On je tačan, jer radi se svakako o tome, jer se željelo isprovocirati sukob i dovesti armiju koja tobože staje između dve

strane i onda se uspostavlja nova granica. To je bio interes i to se, u stvari, radilo. Ja sam zato i na ovom sastanku tražio, ako republika zatraži pomoć, onda neka to dadu druge republike ili savezni organi. Dakle ne može netko Hrvatskoj naturati rješenja koja mora rješavati policija, ona se ne mogu rješavati upotrebom vojske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. A sad pogledajmo stranicu 89 engleskog teksta pri dnu. Dolazimo na sledeći deo gde vi govorite ... Molim da pročitate zadnju rečenicu vi sami, a naši prevodioci će da nam je prevedu. U zadnjoj rečenici vi kažete sledeće. Trebao bih da vam dam konteskt. Naime, Kadijević je pitao kada je to Babić kazao, a vi kažete sledeće "“podržava svim merama SAO Krajinu”, pod navodnicima. To oni govore, a ne ja. Oni isto kažu da njih oficijelna Srbija finansira i pomaže svim sredstvima, a oficijelna Srbija bi trebala da kaže 'ništa mi nemamo s vama, to morate tamo da rešite'." Sada ću, gospodine Mesiću, da vas zamolim da na hrvatskom pročitate zadnju rečenicu tog odlomka na stranici 108, kako bismo izbegli eventualne greške u engleskom prevodu. Dakle poslednja rečenica na stranici 108.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: "Oni čuvaju Jugoslaviju, dakle Srbija kaže, dakle, kaže oficijelna Srbija podržava svim mjerama SAO Krajinu" ... Onda Veljko Kadijević pita kad je to Babić rekao ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Mesiću, interesuje me samo zadnja rečenica koja počinje, "ali mislim ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: "Ali mislim da je ovo gluhome dobro jutro, jer što god smo mi govorili, ti argumenti ništa nisu značili, jer bi Milošević ostvarivao svoj plan."

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Časni Sude, primetićete da se radi o drugačijem naglasku nego što je ovaj koji mi vidimo ovde u engleskom prevodu, dakle da je drugi deo naglašen. Stranica 226 za vas, gospodine Mesiću, a u engleskoj verziji 205. Ovde bih zamolio za komentar, ne samo vaših reči, već i reči Veljka Kadijevića u ovom ovde odlomku. Naime, on kaže da je to krupno pitanje koje treba sada da se rešava. "Ako ti misliš da će stvari da se reše time što ćeš sada da povučesh vojsku, pa ti krenuti tamo da sređuješ, grdno se varaš, tek onda će krv da poteče. Zašto da to činimo na ovaj način? Treba omogućiti da se mirnim putem dođe do rešenja." Na šta vi odgovarate: "Otimaju se hrvatske teritorije." Kadijević, odgovara: "Neće se otimati", zatim rukom dodato, "šta ste učinili da sredite Knin"? Vi kažete sledeće: "Već se

oteo i otima se i dalje, hrvatska sela se pale, čiste, otima se prostor”, zatim Kadijević: “Da li je tebi stalo do rata, Stipe?” Vi kažete: “Stalo mi je da ne dođe do rata”, zatim opet Kadijević: “Pa kada ti je toliko stalo da ne dođe do rata, zašto ne prihvataš odluke?” Na šta vi odgovarate: “Moram da se odrekнем jednog dela Hrvatske?” Imate li neki komentar na ovo osim da to, na neki način, daje okvir za pozicije koje se zauzimaju?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, to je sasvim jasno da vojska dolazi nakon što se izvrše provokacije, vojska dolazi i zauzme teren. Sasvim jasno je bilo da oficijelna Srbija plaća one koji dolaze prvi, idu u akciju ili sama Srbija ili preko vojske, jer ne možete niti zamisliti da nekakva teroristička grupa može doći do tenkova, do sveg mogućeg oružja koje jedino ima jedna armija. Dakle radi se o sprezi armije i Srbije i takozvane “Krajine” koja treba obaviti taj dio posla, da se utvrdi nova granica Velike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Pre nego što napustimo ovu temu, zahvaljujem se poslužitelju na pomoći u vezi sa ovim papirima, sa njima smo završili. Pogledajmo dokazni predmet C341, ovo je bilo jedino na šta smo trebali puno vremena da potrošimo. Ovaj drugi dokument, 341, je pod oznakom 4 u registratoru sa kartama. Gospodine Mesiću, bez obzira kakvi su bili vaši naponi, da li ova karta pokazuje SAO, dakle Srpske Autonomne Oblasti kako su proglašene od strane Srba, iako oni nisu uspjeli da uzmu onoliko teritorija koliko su proglasili svojim?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, točno je taj prostor koji su kontrolirali. Nije to bilo sve. Oni su jasno htjeli uzeti više, ali u ono vrijeme, to je bilo pod kontrolom Krajine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala lepo. Sledeća tema. Ponovo kratko ću da vas zamolim da kažete nešto o ulozi SDS u Hrvatskoj. Kakvu ulogu je ta stranka odigrala, uopšteno govoreći i kakav učinak su njeni postupci imali na Srbe u Hrvatskoj, bilo one radikalne ili one manje radikalne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Na početku samog stvaranje SDS-a nije se činilo da će ta stranka ići u preveliki radikalizam. Računalo se da će se ona boriti za kulturnu autonomiju, ali kako je vreme odmicalo, videlo se da tom strankom manipuliraju Beograd, a to znači Slobodan Milošević, njegov režim i on sam i da oni rade samo ono što upućuje na stvaranje Velike Srbije. Kako je došlo do čistog teritorija očišćenog od nesrpskog stanovništva? I tamo gde je SDS uzeo vlast, tamo je definitivno bilo očišćeno nesrpsko stanovništvo. To je bila organizacija koja je trebala donijeti miraz Velikoj Srbiji u novim teri-

torijima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada bih hteo da malo detaljnije pređem na temu tadašnjeg Predsedništva SFRJ. Vi ste nam već rekli u opštim crtama kako se promenio sastav Predsedništva i kako je došlo do nastajanja “srpskog bloka”. Časni Sude, imena su navedena u paragrafu 8, ne znam da li su navedena još negde, to je već u spisu, tako da mislim da nema potrebe da ga pročitam naglas radi zapisnika. Možemo da pređemo na paragraf 9. U skladu sa ustavnim sistemom rotirajućeg Predsedništva, gde se predsednik Predsedništva zadržava u tom kabinetu godinu dana, da li je Borisav Jović preuzeo taj položaj 15. marta 1990. godine dok ste vi bili potpredsednik?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, tačno je. On je preuzeo tu funkciju, ali ja nisam preuzeo funkciju potpredsednika odmah, jer je savezna Skupština odlagala nekoliko mjeseci svoj saziv, a da bih ja što kasnije stupio na tu funkciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Što se tiče Borisava Jovića, u kojoj meri, po vašoj proceni je on postupao samostalno ili u saradnji sa nekim drugim?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Borisav Jović nikada nije samostalno nastupao, nije imao nikakve samostalnosti i sve što je radio bilo je u dogovoru sa Slobodanom Miloševićem, tako da sam se ja često puta šalio da kada se morala donijeti neka odluka Borisav Jović je napuštao sjednicu, ispričao se i išao izvan prostorije, ja sam uvijek govorio “pozdravi Slobodana Miloševića” i kad bi se on vratio i kad bi dobio instrukcije kako da se postavi i kako se on postavio, tako su glasali i ostali članovi “srpskog bloka”. Kada se vraćao u prostoriju ja sam mu govorio “jesi li pozdravio Miloševića”, malo se srdio, ali otprilike tako je to išlo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on ikad reagovao na tu vašu opasku da prima instrukcije od optuženog?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ne, nije, ali su meni moji službenici rekli da kada god je on išao van, da je uvek zvao Miloševića

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li sada da krenemo napred, na 12. mart 1991. godine, kada je istekao mandat Joviću i kada se razmatralo pitanje uvođenja vanrednog stanja? Kakav je bio stav članova Predsedništva prema ovom pitanju kao i Kadijevićev?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Bilo je sasvim jasno da se vrh armije zajedno sa sekretarom za obranu Veljkom Kadijevićem dogovorio sa Miloševićem,

odnosno sa vrhom Srbije, da se ide u izvanredno stanje, a to je značilo da se armiji dade slobodan, pravo slobodne odluke i da ona odlučuje gde će ona djelovati i to na sednici Predsjedništva nije prošlo. "Srpski blok" se uzbudio, podnijeli su neki ostavke, među njima Borisav Jović, zatim među njima predstavnik Crne Gore Nenad Bućin i Milošević je poručio preko TV da je time prestala funkcionirati Jugoslavija i da ne priznaju nikakve odluke Predsjedništva i da Srbija formira svoje oružane snage. To je značilo da je Milošević najavio udar, da je najavio da Srbija otkazuje lojalnost legalno izabranom Predsjedništvu, to je praktično značilo da se ide u realizaciju konačnog razbijanja Jugoslavije. Zašto se odustalo od te akcije, ja sada točno ne znam, mogu samo nagađati, jer sam posle takve najave nastupio na TV i rekao da se ništa posebno nije dogodilo, neki članovi Predsjedništva su podnijeli ostavku, te republike će izabrati, kandidirati nove predstavnike. Ja kao potpredsednik preuzimam svoju ulogu i Predsjedništvo funkcionira dalje. Za nekoliko dana Borisav Jović se vratio natrag kao da se ništa nije dogodilo, jer mu Skupština tobože nije prihvatila ostavku i mi smo funkcionirali dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo nekoliko stvari da dodamo da bi priča bila jasnija. Pre svega, što se tiče Jovićeve ostavke i ostavki drugih, ima li nešto šta vam daje osnovu da verujete da je to bio spontan čin, iskren ili imate neko drugo mišljenje?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To nikako nije mogao biti njegov spontan čin, njegov nekakav moralni pristup, imao je jednostavno obaviti nekakav zadatak, jer se vidjelo odmah nakon toga što se nije uvelo izvanredno stanje, Milošević je proglasio da Jugoslavije nema i da Srbija mora dalje voditi računa sama. Dakle to je bio jedan scenarij.

TUŽILAC NAJS: Jedna druga stvar koju bismo trebalo da uradimo je da pogledamo izjavu optuženog koju je on dao 16 marta. Časni Sude, to je jedan drugi dokazni predmet koji će da nam oduzme malo vremena, ali mislim da je vredno da ga pogledamo. Imamo transkripte, a svjedok ih je nedavno i pregledao. To je tabulator 29, tomu 2 i ako bi tehnička kabina bila ljubazna da nam pusti video traku. Tabulator 29, časni Sude, tom 2, kategorija 2. Na samom kraju poslednji dokument, ako vam je tako lakše da nađete.

(Video snimak)

Slobodan Milošević: Jugoslavija je ušla u završnu fazu svoje agonije, Predsedništvo SFRJ odavno ne funkcioniše, a iluzija o nastojanjima Predsedništva Jugoslavije i naporima kojih, u stvari, nema, od noćas je definitivno mrtva. To nije korak nazad, već korak napred, jer je i gruba istina bolja od iluzija i obmana. Jugoslavija je ostala bez svoga Predsedništva, ali nije ostala bez radnika, bez seljaka, bez miliona svojih građana i ljudi koji su vredno i pošteno radili, čuvali svoju zemlju, brinuli o svojim porodicama. Milioni tih poštenih i normalnih ljudi neće dati svoju zemlju. Što se tiče Srbije ona je uvek za Jugoslaviju i to nikada nije krila, sa dubokim uverenjem ona to kaže i sada, javno. Blokodom vršenja funkcija Predsedništva SFRJ od vršilaca dezintegracije zemlje, plan razbijanja Jugoslavije ušao je u završnu fazu. Taj plan se ostvaruje na štetu vitalnih interesa srpskog naroda, kako u Srbiji tako i u Jugoslaviji. Umesto demokratske federacije koja srpskom narodu zajedno sa drugim narodima treba da omogući miran život i ravnopravan život u jednoj državi, snage antisrpske koalicije planirale su i sada nastoje da ostvare raspad Jugoslavije. Jugoslavija postoji, i ona ne može biti ukinuta jednostranim aktima i politikom svršenog čina, jer su realni interesi, dostignute slobode, demokratske tekovine i snaga naroda koji u njoj žive garancija njenog opstanaka i uspešnog razvoja. Direktnom sabotажom sopstvene naredbe razoružavanja paravojnih formacija Predsedništvo SFRJ omogućilo je stvaranje republičkih armija koje predstavljaju neposrednu pretnju bezbednosti zemlje svim njenim građanima, a posebno Republici Srbiji i srpskom narodu van Srbije. U Predsedništvu SFRJ koje je i Vrhovna komanda oružanih snaga Jugoslavije, sve vreme bila je na sceni, a od kada je doneta naredba, je organizovana blokada funkcija JNA koja je dužna i sposobna da zaštiti narod od rata, bilo on građanskih ili zavojevački. Predsedništvo SFRJ sve je učinilo kako njegova sopstvena naredba ne bi bila ni sprovedena i kako bi otcepljenje onih republika i onih delova Jugoslavije bilo izvedeno kombinovanjem političkih manevara opstrukcije i oružanih incidenata umesto mirnim putem i s poštovanjem prava svakog naroda na samoopredeljenje. Svojom ostavkom na funkciju u Predsedništvu Jugoslavije i Vrhovnoj komandi oružanih snaga, dr. Borisav Jović odbio je da prihvati blokadu i opstrukciju državnog vrha u kritičnom trenutku za sudbinu zemlju. Smatram da ostavka dr. Borisava Jovića predstavlja u određenom trenutku postupak odgovornog čoveka koji ne prihvata da sudeluje u raspadu svoje domovine i predstavlja akt pobune protiv opstrukcije u državnom vrhu. S obzirom na tako nastalu situaciju, želim da objavim da republika Srbija neće priznati ni jednu odluku Predsedništva SFRJ, jer bi svaka takva odluka, u postojećim okolnostima, bila nelegitimna. U radu

takvog Predsedništva koje se odlučilo za dezintegraciju Jugoslavije, lično neću prihvatiti nikakvo učešće u smislu ovlašćenja koja bi ostavkom Borisava Jovića, shodno Ustavu Jugoslavije, bila preneti na mene. Očekujem da će građani Srbije, jugoslovenska i međunarodna javnost rezumeti da ni jedan patriota ne može prihvatiti legitimitet kolektivnog šefa države koji deluje protiv integriteta svoje zemlje i važećeg Ustava. Zahtevam od Skupštine Republike Srbije da shodno aktima o preuzimanju funkcija Skupštine Kosova na prvoj sednici donese odluku o smenivanju Rize Sapundžije (Riza Sapungija) sa funkcije člana Predsedništva SFRJ. U postojećim okolnostima, u pokušaju izazivanja nereda u Sandžaku i na Kosovo i Metohiji, naredio sam mobilizaciju rezervnog sastava snaga bezbednosti Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije i hitno formiranje dodatnih snaga milicije Republike Srbije. Od Vlade Republike Srbije zatražio sam da izvrši sve pripreme za formiranje dodatnih snaga u obimu i veličini koja će garantovati zaštitu interesa Republike Srbije i srpskog naroda. Pozivam sve političke stranke da u ovoj teškoj situaciji uspostave punu saradnju i zanemare sve razlike i sve međusobne razmirice u interesu Srbije. Smatram da u Republici Srbiji, uprkos nastalih okolnosti u Jugoslaviji, u Srbiji ne treba uvesti vanredne mere. Sve institucije sistema i celokupan život u republici treba da se normalno odvijaju. Građani Srbije mogu biti uvereni da je Republika Srbija u stanju da obezbedi zaštitu interesa republike, svih njenih građana i srpskog naroda. Republika Srbija, građani Srbije i srpski narod usprotivice se svim aktima razbijanja naše domovine. Danas moramo biti čvrsti i odlučni da branimo svoju zemlju, kao što smo to toliko puta do sada činili. Ja sam uveren da će veliki slobodarski duh srpskog naroda pobediti snage antisrpske koalicije nadvijene nad Srbijom i Jugoslavijom. To je naša obaveza. Na ispitu su mudrost, hrabrost, a iznad svega patriotizam građana naše republike i cele Jugoslavije. Od ovoga trenutka mi taj ispit polažemo. Verujem u pobedu mira u Jugoslaviji, verujem u pobedu jedinstva u Srbiji, u pobedu snaga koje će doneti spokojstvo ljudima, a pre svega majkama i našoj deci ...

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala prevodiocima. Pokušaću da postavim nekoliko pitanja. Ima puno toga vezano za ovaj govor što bi moglo da se pita. Atmosfera i stanje stvari bilo je takvo u to vreme, kako ste nam objasnili, da je Predsedništvo odbilo da uvede vanredno stanje koje bi bilo opravdano. To vanredno stanje je nešto kao ratno stanje ili slično tome i onda su usledile ove

ostavke i ovo obraćanje na televiziji. Mislim da ste se i vi obratili gledaocima preko televizije i nismo uspjeli da nađemo taj snimak. Da li je to tačno? Vi ste imali jedno javno saopštenje.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidimo da se na početku govora govori o saveznoj državi, odlukama koje su donete ili nisu donete. Da li je Jovićeva ostavka opravdana i onda se dalje govori o poziciji Srba i Srbije. Šta biste vi rekli o ovom govoru? Da li je ovo bio govor u kome je rečeno tačno ono šta čujemo ili je tu bio neki podtekst?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Jasno je sasvim da se ovde nije radilo o spasavanju Jugoslavije, nego o tome da se ovde ide u operacionalizaciju konačnog razbijanja Jugoslavije, jer Milošević u svom govoru kaže da ne prihvaća odluke Predsjedništva, znači da ne prihvaća ni Ustav SFRJ. Dalje on kaže da neće prihvatiti prisustvo u Predsjedništvu Jugoslavije iako po Ustavu on to mora. Ako ode jedan njegov član, u ovom slučaju Borisav Jović, dok se ne izabere novi član koga šalje Srbija, dotle on mora, kao Predsjednik Srbije, takva je regulativa, mora biti član Predsjedništva, mora dolaziti na sjednice Predsjedništva. On kaže da neće provoditi Ustav SFRJ i sve ovo što nabraja, dakle ide se na mobilizaciju snaga, ide se u pretnju ostalom dijelu Jugoslavije. Drugim riječima, on je najavio raspad Jugoslavije. A o čemu se u stvari radilo, ja ću samo ukratko reći: Slovenija i Hrvatska potpomognuta BiH i Makedonijom predlagali smo konfederalni sustav, jer se model federacije kakav je postojao nije mogao održati. To sam uvijek naglašavao. Nestalo je tri koheziona faktora i jedino je bila moguća konfederacija. Međutim, evo Srbija do današnjeg dana nije odgovorila na naš prijedlog da se ide na konfederalno riješenje da idemo dogovorno, konsenzusom, a ne vojskom, da se nameću riješenja koje republike ne prihvaćaju. Mi nismo mogli prihvatiti da se sa Hrvatskom, Slovenijom i drugim republikama radi onako kao što je Milošević radio sa Vojvodinom, Crnom Gorom i Kosovom. Takvu federaciju mi nismo mogli prihvatiti, a on je upravo to tražio, čvrstu federaciju. I to je što želim da dam kao objašnjenje. Priče o tome kako se konfederacije ne mogu održati, evo u Americi (United States of America), bila je konfederacija, pa tačno je, bila je konfederacija, ali ona se nije raspala, ona je srušena, ali dokaz da je dobro funkcionirala je da je tri godine ratovala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Ima još jedan detalj koji nisam obradio do sada, u paragrafu 10 rezimea. Kada je Predsjedništvo odbilo da uvede vanred-

no stanje, da li se oglasio Kadrijević i šta je on rekao o tome da treba da rade Srbi?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Pa ono šta je na sjednici nakon toga bilo, došlo je do jednog teškog zategnutog stanja, rečeno je da Bogić Bogičević, prigravaralo se da on, kao Srbin, iako on predstavlja, ne Srbiju nego Bosnu i Hercegovinu, da ne glasa kao Srbin i on je odgovorio da je Srbin, ali da je, pre svega, Bosanac i da je glasao u interesu svoje republike. Dakle bilo je jedno teško stanje i ja sam očekivao da će Srbija, odnosno Milošević, da će poduzeti neke teže korake i on je to i poduzeo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je Kadrijević konkretno nešto rekao, suštinski, o tome šta planiraju Srbi i srpska vojska?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja se ne mogu momentalno sjetiti njegovih riječi, ali su one bile sasvim u suglasju sa Borisavom Jovićem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molio bih vas da sada pogledamo jedan dokazni predmet dokument iz tog istog vremena, to je u tomu 1, deo 1.

SUDIJA MEJ: Ovo je dokazni predmet 328, zapisnik, tabulator 15. Broj dokaznog predmeta je 2935.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo, molim vas da uzmete dokument na srpsko-hrvatskom i molim poslužitelja da stavi prvu stranu na grafoskop, videćemo da je to dokument iz marta 1991. godine, sekretara Skupštine Antona Starija, a upućen je vama dok ste još uvek bili potpredsednik Predsedništva i u prilogu je tekst izjave štaba Vrhovne komande oružanih snaga za vašu informaciju, a onda molim da okrenemo sledeću strani, i tu se kaže da je ovaj dokument potekao iz štaba Vrhovne komande, neću sad da čitam, to je rezultat svestrane procene nastale situacije povodom odluke Predsedništva SFRJ da ne prihvati predloge za preduzimanje mera koje bi aktivnošću oružanih snaga garantovale sprečavanje međunacionalnih oružanih sukoba i građanskog rata, a onda u sledećem stavu piše "u opredeljivanju uslova i mera izloženih u saopštenju, imalo se u vidu da ne prihvatanje predloga ne oslobađaju odgovornosti oružane snage i Generalštab kao stručno i profesionalno telo u oblasti rukovođenja i komandovanja, za opstanak i bezbednost zemlje. "To su njihove ustavne obaveze i odgovornosti koje moraju bezuslovno da se izvršavaju. Tu dalje piše, štab Vrhovne Komande ocenjuje da na to u ovom času radi smirivanja javnosti treba javno

da se ukaže. Podizanje borbene gotovosti dela jedinica JNA isključivo će da se vrši zavisno od razvoja situacije i konkretnih okolnosti." Sledeća strana drugi pasus, prvo se kaže: "JNA će pouzdano da obezbeđuje granice SFRJ od svih oblika ugrožavanja i neće dozvoliti njihovu promenu sve dok se ne postigne i stupi na snagu eventualni dogovor o tome, a u skladu sa ustavom SFRJ." Molim vas, pre svega da nam nešto kažete o ovom naslovu: "Štab Vrhovne Komande oružanih snaga" i zatim nešto o ovome šta sam upravo pročitao, o samom dokumentu.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Štab Vrhovne komande je ilegalna institucija, jer se Štab Vrhovne komande mogao uspostaviti samo u slučaju rata ili neposredne ratne opasnosti, što nije bio slučaj. Štab Vrhovne komande se nije mogao aktivirati i ja za čitavo vrijeme rada u Predsjedništvu nisam saznao ko su članovi štaba Vrhovne komande, ali očito je da će vojska podizati borbenu gotovost dela jedinica u zavisnosti od situacije, dakle sami će odlučivati gdje treba vojska djelovati. Oni to, po Ustavu, nisu imali pravo. To je, u stvari, vojni puč, a ne rad na temelju važećeg jugoslavenskog Ustava.

SUDIJA MEJ: Ovo je prigodan trenutak da odemo na pauzu. Gospodine Najs, nadam se da ćete danas pre podne da završite.

TUŽILAC NAJS: Ostatak svedočenja će da teče malo brže, zato što preostali dokazni predmeti neće da traže toliko vremena.

SUDIJA MEJ: Gospodine Mesiću, sada idemo na pauzu od 20 minuta. Molim vas da uvek imate na umu, ovako uvek upozoravam sve svedoke, da ne treba da razgovarate ni sa kim o svom svedočenju sve dok se ono ne završi, a to uključuje, naravno i predstavnike Tužilaštva. Molim vas da se vratite za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Mesiću, nakon ostavke, kao što vidimo iz izjave, Jovića, kažete da su dva člana Predsedništva bila smenjena. Ta dvojica da li su oni bila naklonjeni Joviću ili su bili protiv njega?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Na žalost, nisam čuo cijelo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se. Nakon ostavke i povratka Jovića,

kažete da su dva člana Predsedništva smenjena. Kažete, da li su ta dva smenjena člana podržavala Jovića ili su bili protiv njega?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Jedan je bio smenjen, a to je bio Riza Sapundžiju, a to je bio predstavnik Kosova, a Nenad Bućin, on je podnio ostavku, a to je bio predstavnik Crne Gore. Riza Sapundžiju je računao da ga ne može smeniti nitko, jer je računao da je on bio predstavnik Kosova, a kosovsku Skupštinu je Milošević raspustio. Dakle računao je da može glasati prema savjesti. Međutim, Milošević je naložio, kao što se vidjelo iz ovog inserta, Milošević je naložio srpskoj Skupštini da se smjeni Riza Sapundžiju i to je izvršeno. U Predsjedništvo Jugoslavije poslat je Sejdo Bajramović, koga nitko nije izabrao na Kosovu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Otprilike u isto to vreme 1991. godine, možete li da nam odgovorite sa da ili ne da bismo uštedeli na vremenu, podtela Predsedništva kao što je Vojni odsek ili Veće za zaštitu ustavnog poretka, jesu li oni normalno funkcionisali?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, oni su normalno funkcionirali, koliko se to moglo, jer je u blokadi bilo Predsjedništvo, a onda su bili u blokadi i tjela koja je to Predsjedništvo i izabralo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su u neko doba prestali da funkcionišu bilo normalno bilo uopšte?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, mi smo dobivali zapisnike sa tih tjela, međutim, ako nije bilo kvoruma, onda su to dolazili samo kao njihova mišljenja, ali dobivali smo u Predsjedništvu njihova ili njihove izvještaje kada se uspio stvoriti kvorum.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pređimo sada na sredinu meseca jula te godine, reč je o dokaznom predmetu 321, prvi tom, odeljak broj 2, dokument 152. Moliću hrvatsku verziju za gospodina Mesića, a prvu stranicu engleske verzije da se stavi na grafoskop. Dva pitanja. Prvo se odnosi na ovaj dokument kojim ćemo kratko da se pozabavimo. Kao što vidimo, ovaj dokument ste vi potpisali u svojstvu predsednika, a kada ste bili u mogućnosti u jednom trenutku da pređete na tu dužnost, to ćemo da vidimo kasnije, a odluka u prvom pasusu kaže sledeće: "demobilisati sve oružane sastave na teritoriji SFRJ osim JNA i redovnog mirnodopskog sastava milicije, odnosno policije do 18. jula 1991. godine do 24.00. Na margini piše "Mesić se ne slaže". Možete

li u nekoliko rečenica da nam objasnite šta se ovde događa?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ovdje sa ovim ... Zahtjev je bio da se razoruža Zbor narodne garde koji je bio redovni sastav hrvatske policije. Naime, u zakonskoj proceduri i na zakonit način, taj dio policije, kao, na primer, karabinjeri u Italiji (Italy), bilo je kod nas formirano to izvršno tijelo, Zbor narodne garde. A to se, u stvari, željelo ovom odlukom razoružati, jer ja sam tražio da se kaže "ilegalne", "paravojne" organizacije razoružaju, a ne ono šta je legalno. Moram samo dodati da je hrvatska za legalne organe policije i Zbora narodne garde tražila kupnju novog oružja, jer je zastarelo iz tvornice u Srbiji koja je to proizvodila, a preko Saveznog sekretarijata za unutrašnje poslove. Međutim, takvu suglasnost Hrvatska nije dobila i ona je legalno imala pravo naručiti oružje ako ga nema u Jugoslaviji, onda ga može naručiti na drugoj strani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U to vreme je doneta jedna odluka u vezi sa Slovenijom i povlačenjima iz Slovenije?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, tačno. Radilo se o tome da se išlo jednom vojnom akcijom na uspostavu režima na granici Jugoslavije i Austrije (Austria), a to znači na djelu Slovenije. Slovenija uspostavlja kontrolu na nekim punktovima, graničnim punktovima i donesena je odluka u Beogradu da se ide vojno uspostaviti kontrola na granici. To nije posao vojske i vojska nije smjela ići u takvu akciju. Međutim, to je bila čista jedna provokacija, jer 2.000 vojnika koji su krenuli na uspostavu kontrole na granici nije mogla učiniti ništa, jer je Teritorijalna obrana Slovenije pružila otpor i to je bio, meni se čini, povod da se armija povuče iz Slovenije i ja sam jedini na toj sednici glasao protiv tog prijedloga da se vojska povlači iz Slovenije, jer sam to uvjetovao, ako se vojska povuče, dakle Jugoslavenska narodna armija povuče i iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i drugih republika, onda se slažem, ali ne samo da se povlači iz Slovenije. Jasno, toj armiji i Miloševiću nije bilo ni na kraj pameti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Povlačenje vojske iz Slovenije. Kako ste vi na to gledali, a u vezi sa raspadom Jugoslavije na jednom opštem nivou?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Meni je bilo sasvim jasno da povlačenje vojske iz Slovenije znači nestanak Jugoslavije i to je bila daljnja operacionalizacija stvaranja Velike Srbije. Uporno se ponavljalo da ostaju oni koji žele Jugoslaviju, a tu granicu je postavljala jugoslavenska armija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Paus 13. Opet kratko. I dalje govorimo o

nekim koracima, odnosno karakteristikama Predsedništva, u jednom trenutku se koristila fraza "krnje Predsedništvo". Kada je to bilo? Kada se po prvi put čuo taj izraz?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: JNA je blokirala ceste u Hrvatskoj, blokirala je aerodrome, i ja nisam mogao doći do Beograda, ali sam bio spreman sazvati Predsjedništvo na nekom drugom mjestu gde može doći svaki član Predsjedništva, pa sam smatrao da je za to najbolje mjesto Briuni. I sazva sam sjednicu na Briunima, međutim, "srpski blok" se tome odupro, nije došao nitko iz toga sastava i onda se koristi jedna, tobože ustavna mogućnost, kada predsjednik nije u mogućnosti sazvati sjednicu, onda je saziva potpredsjednik. Međutim predsjednik je mogao, ja sam mogao sazvati sjednicu, ali ne u Beogradu. To je bio pokušaj da se realizira, u stvari, državni udar koji je već prijepuzajući državni udar, a sad se išlo na krajnje izvođenje, a to je značilo da se "krnje Predsjedništvo" sastoji od "srpkog bloka", gdje Branko Kostić, predstavnik Crne Gore, preuzima funkciju potpredsjednika u funkciji predsjedavajućeg i donose odluke koje su sasvim nelegalne i nelegitimne. Drugim riječima, oni sada uvode izvanredno stanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada je, otprilike, počelo da postoji to "krnje Predsedništvo"? Mi ćemo se kasnije time detaljnije da se pozabavimo. Samo nam otprilike recite kada je to bilo?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je otprilike mesec dana nakon što se nitko nije odazvao na moj poziv da dođe na sjednicu Predsjedništva na Briune.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, hvala. Još uvek smo u letu 1991. godine. Hrvatska Vlada, je li ona izrazila kakvo mišljenje u vezi sa aktiviranjem štaba Vrhovne komande, odnosno tela o kom ste vi maločas govorili?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da i Vlada i predsjednik Hrvatske, dr. Tuđman su takođe reagirali i nisu prihvaćali realizaciju plana da se stav Vrhovne komande legalizira, jer je ta institucija bila nelegalna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Je li bilo kakvih protesta? Je li njihovo stajalište bilo zabeleženo na bilo koji način?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Je, zabilježeno je i mislim da se do tih dokumenata može doći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još u leto te godine, 1991. godine, jeste li kontakti-

rali sa Kadijevićem u vezi sa njegovim stavom prema optuženom?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Interesantno je da ja kao predsjednik Predsjedništva SFRJ nisam nikada mogao dobiti generala Kadijevića, kao ministra obrane, da dođe u moj kabinet i da razgovaramo. Mi smo se jedino srećali na sjednicama Predsjedništva. Međutim, ja sam želio da se problemi riješe politički. Želio sam isključiti armiju iz političkog razrešenja krize u kome se Jugoslavija našla i ja sam najavio da ću doći u kabinet ministra obrane generala Kadijevića i on me je nekoliko puta primio u svom kabinetu. Kad sam mu rekao zašto radi u korist Miloševića i njegovih planova koje provodi, on je rekao da ne može s nikim drugim u Srbiji, jer svi drugi su gori od Miloševića. Ja sam mu rekao, u stvari, da armija radi na planu Slobodana Miloševića, da zacrta granice Velike Srbije. On je rekao i to izričito: “dok sam ja živ jugoslavenska armija će štiti Jugoslaviju”. Ja sam mu rekao, “a tko zna da li ćeš ti biti živ jer stvara se Velika Srbija, a Velikoj Srbiji nije potrebna jugoslavenska armija, ona se srbizira i uskoro će biti srpska armija, a ti u toj armiji nećeš predstavljati ništa”.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Je li se on suprotstavio vašem opisu događaja u to vreme i onoga šta se radilo?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ne, on je htio uporno mene uvjeriti da armija razdvaja sukobljene strane. To jednostavno nije bilo istina. Armija je snabdjevala, naoružavala i plaćala sve one koji su atakirali na institucije hrvatske vlasti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U to vreme, vi ste predsednik, o tome ćemo govoriti kasnije. Ko je bio vrhovni zapovednik oružanih snaga, prema Ustavu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Vrhovni zapovednik oružanih snaga bilo je Predsjedništvo Jugoslavije, a predsjednik Predsjedništva je bio njegova personifikacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako je Kadijević reagovao na vaše pokušaje u svojstvu predsednika tog Predsedništva, u odnosu na aktivnosti JNA u to doba?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Pa na moje uporno traženje da se armija povuče u kasarne i general Adžić kao načelnik Generalštaba JNA i ministar Kadijević nisu prihvaćali niti su se na to obazirali. Oni su provodili ono šta im je dao Slobodan Milošević, jer je to sve više postajala srpska armija. Naime, iz te armije su izašli Slovenci, izašli su Hrvati, izašli Albanci, izašli su Bošnjaci i to je praktično bila srpska armija. Samo se vodila kao jugoslavenska, a u stvari

je to do kraja bila armija odana jedino Slobodanu Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pređimo sada na moj pasus 18, odnosno na jedan incident koji se nešto ranije dogodio. Govorim o sastanku u Karađorđevu. Vi niste bili prisutni na tom sastanku. Jeste li vi imali ikakva saznanja de će doći do tog sastanka pre nego što se on održao?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno je. Budući da su organi takozvane "Krajine" išli u uzastopne provokacije i da su oni predstavnici JA iz KOS-a učestvovali u svim provokacijama i pripremali dolazak vojske, ja sam Borisavu Joviću rekao zašto to oni rade, zašto naoružavaju Srbe, jer doći će do katastrofe i ukoliko dođe do pravog rata 10 posto Srba ne može da se suprotstavi ostatku Hrvatske. Dakle "radite", rekao sam mu, "u korist svoje štete, u korist štete vaših sunarodnjaka u Hrvatskoj". Meni je Borisav Jović rekao, "nas ne interesira Hrvatska, nas Srbi u Hrvatskoj ne interesiraju, nas interesira Bosna i Hercegovina i to 66 posto Bosne i Hercegovine, to je bila srpsko i to će ostati srpsko". Ja sam mu rekao "ako vas ne interesiraju ni teritoriji u Hrvatskoj, ni Srbi u Hrvatskoj kao hrvatski građani, onda idemo sestri za stol pa da identifikiramo probleme i da ih rješavamo politički. Je si li ti za to da Tuđman i ja, Slobodan Milošević i ti sjednemo za stol, pa da vidimo o čemu se, u stvari, radi, a problem Bosne neka se rješava u UN, jer je Bosna i Hercegovina konstitutivni element federacije". On je rekao, "ja se slažem, ali moram pitati Miloševića". Nakon nekog vremena mi je javio da se Milošević slaže time da je rekao bilo gde u zemlji ili u inozemstvu da će on doći. Ja sam otišao u Zagreb i isto to rekao predsjedniku Tuđmanu i on se složio, da se nađemo nas četvorica. Budući da nije došlo do sastanka, jer mi je Tuđman rekao "ja ću ti reći otprilike kad bi to bilo dobro, pa da predložiš ovoj dvojici u Beogradu", Tuđman mi se nije javljao i do tog sastanka nije došlo, ali pri mojoj posjeti Zagrebu, sastali smo se u hrvatskom političkom vrhu i Tuđman je rekao da ide na sastanak u Karađorđevo, jer da se želi sresti oči u oči sa Miloševićem, da čuje što oni žele, dakle Tuđman nije poveo mene, Milošević nije poveo Borisava Jovića i njih dva su se našli. O čemu se tamo razgovaralo, ja to ne mogu reći sa sigurnošću, ali mogu reći sa sigurnošću što je nama Tuđman prenio kada se vratio iz Karađorđeva, jer smo ga cjeli dan čekali. Moram još nešto naglasiti, do Karađorđeva, Tuđman je uvijek bio za to da Bosna i Hercegovina ostane cjelovita, to je bio njegov angažman, to je bilo njegovo zauzimanje za Bosnu i Hercegovinu i prije, ali posle tog sastanka on je sasvim promjenio mišljenje. Očito da ga je Milošević uvjerio kako se Bosna može podijeliti. I Tuđman je nama rekao "mi dobivamo banovinske granice iz 1938.

godine plus Cazin, Kladašu i Bihać i kaže da je Milošević rekao: "Franjo, ti uzmi Cazin, Kladašu i Bihać, to je takozvana 'turska Hrvatska', to meni ne treba", a posle je operacionalizacija išla svojim tokom: Fikret Abdić je proglasio Zapadnu Bosnu, autonomnu oblast i vidjelo se da se na tom planu očito nešto radilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što ostavimo temu Karađorđeva, koliko skoro nakon toga je u sredstvima javnog informisanja došlo do neke debate o tome šta se zapravo dogodilo na tom sastanku?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Pa dosta dugo u javnosti se nije znalo o čemu se raspravljalo u Karađorđevu, ali sasvim je jasno bilo iz onoga što se na terenu događalo. U Bosni i Hercegovini je kasnije proglašena Republika Srpska, a na drugoj strani Hrvati su proglasili Herceg-Bosnu, to je dalo naslutiti da se radi o razbijanju Bosne i Hercegovine. Iako u početku ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinite, ja sam hteo sa vama da proverim otprilike u koje vreme je sastanak u Karađorđevu, kog datuma je po prvi put postao tema u javnosti, bilo u štampi, bilo na TV, koliko dugo nakon što je on održan?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Sastanak je održan krajem trećeg mjeseca 1991. godine, a o toj temi se počinje razgovarati znatno kasnije, možda godinu, godinu i pol poslije toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. I zatim se o tome počinje razgovarati javno. Da li je optuženi, otprilike u to doba, poricao da je došlo do tog razgovora u Karađorđevu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: A on je uvijek poricao, makar ono što sam ja mogao pročitati da je došlo do razgovora u Karađorđevu o podjeli Bosne. Međutim situacija na terenu je bila sasvim drukčija, ona je upućivala na to da su razgovori ipak održani, a dokaz je i to da su komisije za granice, za nove karte, za novu arhitekturu prostora bivše Jugoslavije, a to znači Hrvatske i Bosne i Hercegovine, da su razrađivane i da je Smilja Avramov u ime Miloševića za vreme rata dolazila u Zagreb, a predstavnici Hrvatske odlazili su u Beograd. To je bilo tajno sastajanje, ali je u javnost procurilo da te komisije rade i da se o tome raspravlja i u Zagrebu i u Beogradu. Neki članovi te komisije podnosili su ostavke koji nisu prihvaćali ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Rekli ste nam nešto o Predsedništvu i nje-

govim postupcima iz tog vremena, kasnije ćemo preći na "krnje Predsedništvo", a sada bih hteo da pređemo na temu vašeg predsedavanja tim Predsedništvom. Dosta ste nam toga rekli. Imali ste pravo, tačnije trebalo je da preuzmete tu dužnost kog datuma 1991. godine.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: 15. maja 1991. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zapravo zbog stvari koje su se u međuvremenu dogodile, kada ste vi preuzeli dužnost?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Tek nakon 2 dva meseca, jer je "srpski blok" sprečavao moj izbor. Naime, u poslovniku je rečeno da se bira predsednik, ali cjeli mehanizam je, u stvari, uspostavljen tako da je to jedna forma, ali da je mehanizam takav da ne može se izabrat nitko drugi nego onaj koga je republika poslala i onaj na kome je red. Dakle i za predsednika i za potpredsjednika, to je bio jedan automatizam. Ali unatoč toga "srpski blok" je to blokirao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali ste ipak preuzeli dužnost na kraju i ostali ste na toj dužnosti predsednika do 5. decembra 1991. godine. To je dužnost gde ste veliki deo vremena obavljali u Beogradu, bar je tako trebalo. Kada ste napustili Beograd? Znam da je to bilo u sred vašeg mandata. Kog je to datuma bilo?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je bilo sredinom rujna (septembar) meseca, jer više nije bilo nikakvih mogućnosti za normalno funkcioniranje u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste se brinuli za svoju bezbednost u to vreme?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam se plašio za svoju sigurnost, ali moram reći da su bili profesionalci koji su bili u službi osiguranja u Beogradu, a i ovi koji su došli iz Zagreba, tako da sam ja relativno bio siguran. Bio sam siguran da me neće ubit, jer bi onda morali priznat da su izvršili udar. Tako i to je bio jedan od razloga za moju sigurnost.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Već ste nam malo rekli o vašim naporima da sazovete sastanke Predsedništva van Beograda. Hteo bih da sada pogledamo nekoliko dokumenata koji mogu da nam ilustruju šta se dešavalo. Dokazni predmet 328, tabulator 20, dokument 321, ako bi nam poslužitelj pomogao da stavimo dokument na engleskom na grafoskop. Ovaj dokument je iz oktobra 1991. godine. Vidimo na dnu da je u potpisu Anton Stari, generalni sekre-

tar Skupštine, Predsedništva, izvinjavam se i ovo je dokument upućen iz Predsedništva, radi se o tome da treba da se održi sednica 1. oktobra i piše "Obaveštavamo vas da je u skladu sa članom 325 Poslovnika o radu Predsedništva SFRJ, potpredsednik Predsedništva SFRJ dr. Branko Kostić sazvaao 144. sednicu Predsedništva za sredu 2. oktobra 1991. godine" i navodi se dnevni red, gde piše "neka aktuelna pitanja iz oblasti opštenarodne odbrane". "U radu sednice učestvovaće i predstavnici štaba Vrhovne komande". Molim vas prokomentarišite ovaj dokument koji vam je prosledio Anton Stari.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam ovaj poziv za sjednicu dobio samo radi toga da bi se dobio privid legaliteta i legitimiteta, a, u stvari, radilo se ono što sam već prije rekao, da je izvršen puč i da je "srpski blok" već praktično kontrolirao situaciju, a ja sam samo kao pokriće dobio ovaj poziv, a ovde se kaže da će na sjednicu doći i predstavnici štaba Vrhovne komande, a to je ilegalna institucija i nisu imali što tražiti na sjednici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to sada već "krnje Predsedništvo"?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je "krnje Predsjedništvo" i njihove odluke nisu mogle nikoga obavezivati, jer "krnje Predsjedništvo" nije imalo kvorum i sve odluke koje su oni donosili nisu nikoga mogle obavezivati u Hrvatskoj, odnosno u cjeloj Jugoslaviji nisu mogle obavezivati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći dokazni predmet, molim.

SUDIJA KVON: Gospodine Mesiću, pogledajte rukom dodatu primedbu na levoj margini. Recite nam čiji je to rukopis?

SVEDOK MESIĆ: "Sjednica je zaključena u 17.00, poslato kasnije". Ja mislim da je to Anton Stari, ali nisam siguran.

SUDIJA KVON: Hvala. Međutim videli ste i ranije ovakve rukom dodate primedbe na margini. Vi se niste slagali sa nekim odlukama. Da li je ovo vaša primedba na dokumentu?.

SVEDOK MESIĆ: Ispričavam se, da, ovo može biti i moja primedba koju je dodao moj savjetnik, a može biti i Anton Stari, ali ja sam često puta imao izdvojeno mišljenje i nisam se slagao sa donošenjem određenih odluka.

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći dokazni predmet broj 328, tabulator 23, datiran je nekoliko dana kasnije, 3. oktobra. Ovde piše da je godina 1993., ali to mora da je neka greška, trebalo bi da je godina 1991. i vidimo to iz teksta, možda bismo mogli to da ispravimo. Ovde je još jedno pismo od Antona Starog upućeno vama kao predsedniku Predsedništva. Radi se o sednici koja je održana 3. oktobra 1991. godine, gde je Predsedništvo donelo odluku o radu i načinu odlučivanja Predsedništva SFRJ za vreme postojanja neposredne ratne opasnosti. Dalje se kaže: "U vezi sa realizacijom ove odluke zaključeno je da se svi članovi Predsedništva SFRJ odmah obaveste da će Predsedništvo SFRJ za vreme postojanja neposredne ratne opasnosti kontinuirano zasedati u Beogradu, u vezi s čim je neophodno da se članovi Predsedništva SFRJ nalaze ili po mogućstvu u Beogradu, ili na udaljenosti da se može započeti s radom najduže u roku od dva sata od sazivanja sednice. S obzirom na izneto, potrebno je da putem vaših kabineta i rukovodilaca protokola Predsedništva SFRJ preduzmete mere za vaš dolazak u Beograd, odnosno za prevoženja za slučaj potrebe". I dalje piše, "na sednici je takođe zaključeno da se članovi Predsedništva SFRJ odsutni danas sa sadržajem ove odluke upoznaju po dolasku u Beograd, jer se ista zbog poverljivosti ne može uputiti faksom." Vi ste ovo u jednom trenutku dobili od Antona Starog. Imate li još nekih komentara o ovom dokumentu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ovo je samo dokaz da je cjela ta odluka donesena radi toga da bi se isključili iz rada predstavnici iz Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine i Makedonije. Predstavnik Bosne i Hercegovine, ja mislim da se on zatekao u Beogradu, pa je mogao doći, ali Slovenija i Hrvatska nisu nikako mogle biti zastupljene, a to se upravo i željelo. Na kraju "krnje Predsjedništvo" nije moglo nikoga obavezivati, a pogotovo nije moglo donositi bilo kakve odluke.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Već ste objasnili kakve ste napore činili da sazovete sastanke na drugom mestu. Da li tvrdite da bi i drugim članovima Predsedništva bilo moguće da prisustvuju sednicama kao što su, recimo, Brioni?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Na Briune su mogli doći svi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se vratimo samo nekoliko dana unazad. U ovom svežnju to je dokazni predmet 328, tabulator broj 19. Da vidimo kakav je bio vaš pristup tom problemu u to vreme. U ovom dopisu od 30.septembra koji

ste potpisali vi sami, uputili ste taj dopis Antonu Starom, generalnom sekretaru, a koji je sa vama komunicirao, pišete: "U vezi sa nelegalnim i nezakonitim zakazivanjem sednice Predsedništva SFRJ, molim da obavestite sve pozvane o mom protivljenju. Spreman sam da sazovem sednicu Predsedništva SFRJ u bilo kome mestu, pod uslovom da mi je prometno dostupno. Molim vas isto tako da informišete članove Predsedništva o tome da predsednik nije na duže vreme sprečen u obavljanju svojih poslova, ako mu JNA, vlastita vojska, onemogućava dolazak u Beograd. Prisustvo nelegalnoj sednici Predsedništva smatraću priklanjanju vojnom puču. Koje su prepreke u to vreme postojale za vaše putovanje u Beograd ili na neko drugo mesto u Srbiji?"

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Jugoslavenska armija je blokirala sve ceste i blokirala sve aerodrome tako da ja iz Zagreba nisam mogao doći do Beograda, ali sam mogao doći do Briuna, jer taj prolaz je bio meni dostupan, a Briuni su bili dostupni svima drugima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste ikad čuli neki odgovor ili reakciju "krnjeg Predsedništva" na sugestiju da prisustvo nelegalnoj sednici Predsedništva označava priklanjanje vojnom puču?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Nisam čuo njihove komentare, ali je bilo sasvim jasno da "krnje Predsjedništvo" provodi odluke jedino Sloboda Miloševića i nikog drugog.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada sam na paragrafu 22 ovog rezimea. Još par detalja o "krnjem Predsedništvu". Da li ste saznali nešto o promenama poslovnika Predsedništva SFRJ koje je navodno uveo "srpski blok" u krnjem Predsedništvu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam saznao, jer moj savjetnik je bio u Beogradu i on me je praktično obavještavao o svemu o čemu se na "krnjem Predsjedništvu" radi, pa i o tome pravilniku, što je, u stvari, samo nastavak na provođenju onoga šta je vojska već učinila u dogovoru sa Miloševićem, a to znači realizacija državno ili vojnog puča.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li sad da pogledamo dokazni predmet 328, tom 1, tabulator 12, dokazni predmet C2911. Izvinjavam se, dokument C2911. Ovo je jedan dokument koji ste vi u to vreme videli i ponovo vam je pokazan dok ste se pripremali za svedočenje ovde nedavno. On predstavlja jedan predlog izmena i dopuna "Poslovnika o radu Predsedništva SFRJ".

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, tačno je. To je sve poduzeto, kao što se i

ovde vidi, da bi se isključilo predsjednika iz rada Predsjedništva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se bavimo samim dokumentom i da pogledamo ovu verziju koju vi imate pred sobom. Vidimo da su tu neke linije iscrtane po njemu i piše "strana 22". Da li to znači strana? Da li prepoznajete taj rukopis?
SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, to je isti onaj rukopis. Strana 22, znači to je dio jednog cjelog elaborata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj tekst, tačnije ovaj deo opširnijeg teksta kaže da po stavu 2, člana 25 poslovnika, treba da se dodaju dva nova stava koja glase "ako predsjednik Predsedništva SFRJ ne sazove sednicu Predsedništva SFRJ u zahtevanom, odnosno predloženom roku, sednicu će odmah sazvati potpredsednik Predsedništva". A dalje piše, "ako ni potpredsednik Predsedništva SFRJ ne zakaže sednicu u predviđenom roku, član Predsedništva SFRJ koji je zahtevao održavanje sednice može obaviti konsultacije sa drugim članovima Predsedništva SFRJ o održavanju sednice i ukoliko se većina članova Predsedništva saglasi, zakazaće sednicu Predsedništva SFRJ kojoj će predsedavati". Da li imate neke komentare o ovim izmenama i dopunama ili o predloženim promenama u Ustavu? Koji je bio cilj koji je time pokušavao da se postigne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To su promjene u "Poslovniku o radu Predsjedništva SFRJ" i očito da je namera bila da se provede samo ovaj prvi dio, drugi dio je čista farsa, tako da izgleda da može i netko drugi sazvati sjednicu Predsjedništva što se nije niti dogodilo, niti su oni na to računali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još uvek ćemo se zadržati na ovom periodu jesen i zima 1991. godine. Sada ćemo govoriti malo uopštenije o finansijama. Recite nam, molim vas, šta ste vi znali o finansiranju JNA? Odakle, iz kog budžeta se JNA finansirala i ko je kontrolisao taj budžet? Pre svega kako je finansirana JNA?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Jugoslavenska armija finansirana je iz saveznog budžeta. To je jedan dio i to su bili takozvani "izvorni prihodi federacije" protiv čega su se republike, pa i Hrvatska borile, jer se tražilo da izvorni prihodi budu samo u republikama. Drugi dio finansiranja armije išao je iz doprinosa republika i pokrajina i treći dio išao je iz jednog sustava, ekonomskog sustava same armije, jer ona je imala i svoja poduzeća i svoje ekonomije, što je bilo znatno, jer je to bilo na teritoriji čitave Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je došao trenutak kada je Hrvatska prestala da plaća svoje doprinose budžetu u svrhe finansiranja JNA?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Hrvatska je donjela tu odluku onda kada je armija bila u službi, agresorskoj službi, u službi stvaranja Velike Srbije i raspada, Hrvatska više nije mogla plaćati tu armiju na svoju štetu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to dovelo do potrebe da se uzimaju krediti za finansiranje vojske i ako jeste, odakle su ti krediti uzimani?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Svakako da se armija nalazila u teškom stanju što se tiče financiranja, jer ona se i priklonila Slobodanu Miloševiću i Velikoj Srbiji, jer je očekivala sponzora koji će tom velikom i glomaznom mehanizmu omogućiti dalju egzistenciju. Budući da republike nisu dovoljno uplaćivale za tako veliku armiju, išlo se na stvaranje situacije u kojoj se može dignuti kredit i to se, u stvari, radilo. Išlo se na primarnu emisiju, išlo se na povećanje novaca u opticaju i dizali su se krediti u inozemstvu, kod Narodne banke i u inozemstvu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Što se tiče Narodne banke Jugoslavije, ko je iz Narodne banke trebalo da odobrava kredite za finansiranje JNA?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je bilo Vijeće guvernera Narodne banke.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada o govorimo o sredini i kraju 1991. godine, da li su u to vreme Hrvati još uvek bili u tom Veću guvernera?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ne, Hrvatska nije više imala svoga predstavnika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je imao kontrolu nad Većem guvernera čije odobrenje je bilo potrebno da se uzme kredit za finansiranje JNA?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Kontrolu nad Narodnom bankom i njenim funkcioniranjem imao je Slobodan Milošević, kao što je imao i kontrolu nad jugoslavenskom armijom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li, gospodine Mesiću, da nam pomognete da razjasnimo kakve su bile devizne rezerve sredinom 1991. godine u Narodnoj banci Jugoslavije? Kog reda veličina?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Za moje potrebe ja sam dobio, u stvari, dva podatka, jedan da postoji osam milijardi dolara deviznih rezervi i drugi

podatak da postoji 12 milijardi dolara deviznih rezervi i na kraju sam saznao da postoji još jedan podatak, da postoji 10 milijardi dolara deviznih rezervi. Dakle, tu bi negde u sredini bila istina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koje je obezbeđivao taj novac?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Taj novac ... Devizne rezerve bile su u inozemstvu. Bile su u Narodnoj banci, a s time je mogla raspolagati federacija, ministarstvo, Savezno izvršno vijeće, Ministarstvo financija. Jedan dio tih sredstava je trošen tako da mi u Predsjedništvu nismo imali praktično kontrolu kako se ta sredstva troše. Moram samo radi objašnjenja reći, to nisu samo sredstva koja su bila sredstva budžeta, sredstva države nego i paradržavnih institucija, "Privredne banke", "Privredne komore" i drugih institucija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Ko je davao, odakle je stizao taj novac? Da li je to novac od poreza, da li je to novac koji je prikupljala država? Da li su republike davale doprinose u te rezerve ili autonomne pokrajine?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Najviše sredstava alimentirala je Hrvatska, jer to su devize koje su se ostvarivale u turizmu, a Hrvatska je bila najmoćnija od svih republika i pokrajina u toj privredi, u turističkoj privredi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A za šta se koristio taj novac, bilo za vreme rata bilo nakon rata?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Mogao se jedino koristiti za vođenje rata i za održavanje ovog režima Slobodana Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li znate na koji način su isplaćivane plate oficirima vojske Republike Srpske Krajine odnosno Republike Srpske?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Budući da su oficiri i podoficiri i dobar dio vojske došli iz jugoslavenske armije, jugoslavenska armija je njih i plaćala. Plaćala ih je čak i nakon što je nestala vojska takozvane Krajine, jer su ti ljudi otišli na teritorij Srbije i njihov problem se rješavao i kasnije. Cjelnu logistiku krajinskom režimu davala je oficijelna Srbija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo sada jedan dokument iz tog doba koji se tiče finasija. Dokazni predmet 328 iz prvog toma, odeljak 1, C78. Datiran je krajem septembra 1991. godine. Vi više ne možete da odlazite u Beograd, otišli ste u Zagreb. Dokument je poslao Anton Stari, a upućen je vama i drugim članovima Predsedništva. U trećem odeljku dnevnog reda gov-

ori se o sednici koju treba sazvati 1. oktobra. Takođe se govori o predlogu SIV-a i citira se član 2 predloga zakona i predlaže se da se doda sledeće, citiram: "da utvrđivanje sredstava na način iz stava 2 ovog člana Narodna banka Jugoslavije može davati akontaciju federaciji za finansiranje Jugoslovenske narodne armije." Dakle reč je o banci za koju kažete da je bila pod kontrolom optuženog? Je li tako, gospodine Mesiću?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još uvek dokazni predmet 328, ali drugi tom, oznaka 28. Kako bismo uštedeli vreme, moliću dokument od 1. oktobra 1991. godine. Ne možemo ovaj dokument da analiziramo u celini, zanima me kraj ovog dokumenta. Vidimo da ga je potpisao potpredsednik, doktor Branko Kostić. Reč je o nacrtu zapisnika sa sednice koja je održana, mislim da su brojevi stranica u dnu. Zanima me sedma. Moliću poslužitelja da nam pomogne to da pronađemo. Nisam stigao to da pripremim. U originalu to je stranica 5 za vas, gospodine Mesiću. Zapisnik kaže sledeće, zanima me tačka tri, malo gore, molim vas: "Predsedništvo SFRJ je na predlog SIV-a razmotrilo predlog zakona o izvorima sredstava za finansiranje određenih potreba narodne odbrane 1991. godine", zatim vidimo da je Predsedništvo prihvatilo predlog zakona u tom smislu da se odobre sredstva, dakle da Narodna banka može davati akontaciju. Nadalje Vasil Tupurkovski, Bogić Bogičević, članovi Predsedništva SFRJ, su tražili da se o predlogu zakona izjasne sutradan, a nakon konsultacija u svojim republikama. Član Predsedništva SFRJ, doktor Vasil Tupurkovski javio je da je saglasan, dok član Predsedništva SFRJ, Bogić Bogičević, još nije javio svoj stav. Da li se iz ovoga vidi da je promena navodno i bila izvršena?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ovo je, u stvari, dokaz da se preko Narodne banke financirao rat kojeg je vodila jugoslavenska armija u funkciji stvaranja Velike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vrlo dobro. Dok se ovo događalo, kakva je bila reakcija, sada me zanima još uvek prvi tomu, odeljak 6, dokument C215. Iako datum nije čitak, vidimo da je ovo izjava za javnost iz prva dva pasusa, vidimo da je reč o sednici kojom je predsedavao Kostić. Jedan deo teksta je nečitak, govori se o političkoj situaciji u zemlji o kojoj se treba da se razgovara sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu, jer najviši predstavnici ove republike nisu došli, očekujući da će Predsedništvo SFRJ prihvatiti njihov predlog da se o ovom pitanju sednica održi u Sarajevu. Bogičević, član

Predsedništva, je predložio da se održi sednica o situaciji u ovoj republici u Sarajevu, što danas nije prihvaćeno. Zaključeno je da se u dogovoru sa rukovodstvom Bosne i Hercegovine što pre razmotri političko-bezbednosna situacija u ovoj republici. Zatim dalje, Predsedništvo SFRJ je od nadležnih saveznih resora informisano da je političko-bezbednosna situacija u zemlji krajnje teška i dramatična i da preči sveopšti građanski rat. Na sledećoj stranici, na sredini, nas zanima samo jedan pasus gde se kaže sledeće: "rad Skupštine je onemogućen, Predsedništvo je odlučilo da održi proširenu sednicu sa najvišim republičkim i federalnim službenicima kako bi se raspravili uslovi za sporazum o prekidu vatre, o funkcionisanju federalnih organa, o inicijativama koje su preduzete do sada, o budućnosti Jugoslavije i o rezultatima rada međunarodne konferencije. Ja vas molim da nam kažete kada, otprilike kog datuma je došlo do ovog proglašenja za javnost? Mislim da dokument nije datiran. I molim vas da nam date vaše komentare na pasuse koje sam upravo pročitao.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Smatram da je to održano takođe u desetom mesecu, prema sadržaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imate li nekakav komentar o pasusima koje sam upravo pročitao, osim o činjenici da govore sami za sebe?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Govore sami za sebe. Nema potrebe komentirati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li da krenemo na sledeći dokument? Odeljak broj 7, u prvom delu dokaznog predmeta 328, dokument broj C253. Otprilike isto vreme, ovde imamo datum 1. oktobar. Jeste li ovaj dokument videli pre nego što ste došli ovde da svedočite ili ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, vidio sam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidimo da je ovo izveštaj štaba Vrhovne komande oružanih snaga, Beograd od 1. oktobra, izveštaj se upućuje predsedniku Republike Hrvatske i još nekolicini drugih. Kaže se sledeće: "Rukovodstvo i oružane snage Republike Hrvatske potpuno ignorišu sve dosad postignute sporazume o prekidu vatre." Sledeći pasus kaže, "umesto da se ukine, povećava se blokada vojnih jedinica, pripadnicima armije uskraćuje se voda i hrana, a što se po međunarodnim konvencijama mora obezbediti ratnim zarobljenicima. Izvršeno je mnoštvo bezočnih zločina nad pripadnicima JNA. Domaća i svetska javnost upoznati su sa nekima od njih". Radi se o upo-

zorenju, što vidimo iz dela gde je potpis, u kojem stoji sledeće: "za svaki napadnuti i osvojeni objekat JNA biće odmah uništen po jedan objekat od vitalnog značaja za Republiku Hrvatsku; za svaki napadnuti i zauzeti garnizon, biće uništeni vitalni objekti grada u kom se garnizon nalazi. To je istovremeno upozorenje civilnom stanovništvu da se blagovremeno povuče iz tih naseljenih mesta." Ono šta sledi možete da pročitate iz dokumenta. Mene sada zanima šta vi kažete o ovom dokumentu? Kakav je učinak taj dokument trebao da proizvede? Dokument je, ponavljam, od 1. oktobra 1991. godine.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je u svakom slučaju, ne upozorenje, nego ultimatum gdje se ide na, na odmazdu za svaki uništeni objekat, objekat od vitalnog značaja. Za svaki zarobljeni i uništen objekat jugoslavenske armije biće uništen objekat od vitalnog značaja za Hrvatsku ili za grad u kome se garnizon nalazi. Dakle to je sasvim jasno ultimatum i realizacija vojnog puča koji je u toku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidimo da je upućen predsedniku Republike Hrvatske, predsedniku Tuđmanu i znamo, a čučemo i iz drugih izvora, šta se dogodilo u državi Hrvatskoj. Predsednik Tuđman, je li on izneo pritužbe u vezi sa onim šta se događalo na njegovoj teritoriji, odnosno vašoj teritoriji u to vreme?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Hrvatska Vlada i hrvatski predsednik preduzimali su sve mjere da se upoznaju onih koji se to tiče i gdje je jugoslavenska armija, JNA, involvirana. Ovaj ultimatum vidimo da je uspostavio štab Vrhovne komande, što, ponovo naglašavam, da je ilegalna institucija i da je to dio plana i scenarija koji je došao iz štaba Slobodana Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada molim da pređemo na drugi tom dokaznog predmete 328, izvinjavam se što ne idemo redom. I da vidimo kakva je bila vaša reakcija. To je oznaka 2. Dokument 3009 koji je uveden kao dokazni predmet broj 106 u *Predmetu Dokmanović*. Zamoliću svedoka da ga pogleda bez obzira na to. Ovo je dokument koji ste vi potpisali, a upućen je Predsedništvu SFRJ u Beogradu. Reč je o pozivu za 144. sednicu Predsedništva SFRJ koju opisujete kao nezakonito sazvanu. I zatim kažete da članovi "srpskog bloka" učestvuju u vojnom puču i namerno pokušavaju nezakonitim manipulacijama da ishode odluke Predsedništva kako bi legalizovali, reč je o potpredsedniku Predsedništva, nezakonite, neustavne odluke. Zatim izražavate svoje iznenađenje pristupanjem vojnom puču gospodina Bogičevića i Tupurkovskog, gde kažete i sledeće, citiram: "Moram još jed-

nom da naglasim da ta ista JNA koja traži da se njeno finansiranje stavi na dnevni red, tenkovima na putevima i blokadom vazdušnog prometa onemogućava dolazak na sednice legalnom i legitimnom predsedniku Predsedništva SFRJ", dakle vama. Jeste li vi poslali ovo protesno pismo, odnosno ovu pritužbu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno je. Ja sam ovim pismom naglasio o čemu se radi, ali dobio sam i telefonski poziv Bogića Bogičevića koji mi je rekao da se nije priklonio vojnom puču, nego da je samo jednom bio na sjednici Predsjedništva da vidi o čemu se radi, ali nije glasao. Za Vasila Tupurkovskog, napisao sam predsedniku Makedonije Kiri Gligorovu, da li znači dolazak Vasila Tupurkovskog njegovo priklanjanje vojnom puču i Kiro me je obavjestio da Vasil Tupurkovski više neće sudjelovati na sjednicama Predsjedništva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rekli ste nam o vašim stajalištima i vašem shvatanju uloge optuženog u ovim događajima. Pogledajmo sada sledeći dokument, odeljak 22 drugog toma, dokaznog predmeta 328, broj dokument 3017. Reč je o vašem mišljenju u to doba. I ovaj dokument je prezentiran u *Predmetu Dokmanović* pod brojem 108.

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, ovo sada treba da sredimo. Da li vi tražite da ta dokumenata iz *Predmeta Dokmanović* takođe postanu dokazni predmet?

TUŽILAC NAJS: Da, mislim da bi to bilo bolje, jer su to neki dodatni dokazni predmeti koje nismo spominjali do sada ovde, pa bi njima trebalo da se da poseban broj.

sekretar: Biće to dokazni predmet broj 329.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle dokument je deo dokaznog predmeta 328, odeljak 22 je jedno pismo koje je 2. oktobra 1991. godine upućeno gospodinu Peresu de Kueljaru (Javier Perez de Cuellar de la Guerra) koji je u to doba bio generalni sekretar Ujedinjenih nacija. Vi kažete da mu u prilogu dostavljate ultimatum JNA Republici Hrvatskoj, kao dokaz da ona deluje autonomno i vaninstitucionalno. Jeste li vi već ranije pogledali ovaj dokument?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Jesam i ovo je autentičan dokument.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada kada dalje kažete, "meni kao legalnom i legit-

imnom predsedniku Predsedništva SFRJ, vojska onemogućuje dolazak u Beograd tenkovskom blokadom auto-puta i zatvaranjem svih aerodroma u zemlji, agresija Srbije i JNA koja je postala samo srpska, može se zaustaviti samo priznanjem novog realiteta, jer je očito da Jugoslavija, kakva je bila, više nema. Srbijanski režim Slobodana Miloševića srušio je jugoslovensku federaciju. Izlaz je sada jedino u priznanju novih subjekata u njihovim granicama. Inače rat, zločini i razaranja će da se nastav. Ratni požar koji je započeo zadnji boljševički bastijon Slobodana Miloševića, Srbija, preneće se i na širi evropski prostor. Učinite nešto da se rat u Jugoslaviji zaustavi, jer vi to možete.“ Dakle vidimo da paralelno sa događajima u to doba, vi izražavate svoje mišljenje da je armija postala samo srpska i da je optuženi taj koji ruši jugoslovensku federaciju.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam ovde naglasio to, ali sam naglasio i da se ratni požar može proširiti na region i druge djelove, jer ako bi Milošević ostvario svoj ratni cilj da svi Srbi žive u jednoj državi, to znači da uzme tuđe teritorije, onda bi to i drugi u Evropi mogli ostvarivati, a to bi bio ratni požar koji bi zahvatio Evropu (Europe).

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Mesiću, mora da vam je generalni sekretar UN bio zahvalan za poverenje koje ste mu iskazali. Jeste li dobili odgovor na ovo pismo?

SVEDOK MESIĆ: Ne, ali ja sam posjetio glavnog tajnika i rekao sam mu da bi trebalo poslati međunarodne snage, što je kasnije i urađeno, ali smatram da su međunarodne snage došle onda kada je bilo jasno da se Milošević odlučio za ratnu opciju. Da su međunarodne snage došle na granicu između Hrvatske i Srbije i Bosne i Hercegovine i Srbije, do rata ne bi došlo, ali, na žalost, intervencija međunarodne zajednice je bila dosta kasno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U jednom ... Izvolite, skoro sam završio.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U jednom od prethodnih dokumenata smo videli da “krnje Predsedništvo”, kako ste ga opisali, da je zamišljeno da se održe proširene sednice. Da li je do toga ikad došlo? Da li su uključeni i ostali članovi?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Nekoliko puta došlo je do sastanaka

Predsjedništva na kojima su bili Bogić Bogićević i Vasil Tupurkovski, međutim nakon moje intervencije, oni su izostali i više nisu sudjelovali u "krnjem Predsjedništvu", što je dalo na znanje da ne prihvaćaju vojni puč koji je Milošević, kroz uticaj voske i Predsjedništva provodio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinite što stalno menjam tomove. Sada me zanima broj 2 ...

SUDIJA MEJ: Mislim da je sada prikladno vreme za pauzu. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stigli smo do paragrafa 28 rezimea. Gospodine Mesiću, možemo li zajedno da pogledamo tabulator 13, tom 1, dokaznog predmeta 328, dokument C2916. "Zapisnik sa 144. sednice Predsedništva SFRJ", kako ovde piše. Tačnije piše, "nacrt zapisnika". Možemo prvu od označenih stranica sa tekstem da stavimo na grafoskop. Vidimo, gospodine Mesiću, da je sastankom predsedavao gospodin Branko Kostić koji je prisustvovao, uključujući i Borisava Jovića, a pod naslovom "dnevni red", vidimo tačku 1, dogovor o obezbeđivanju kontinuiteta rada predsedništva SFRJ na osnovu ocena Predsedništva SFRJ sa 143. sednice od 1. oktobra, o postojanju neposredne ratne opasnosti. Samo jedan detalj pre nego što krenemo dalje. Menjanjem poslovnika i slične mere o kojima smo govorili, možete li da nam kažete iz svog iskustva i saznanja, ko je pravio nacрте tih izmena i dopuna poslovnika?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je radila služba Predsjedništva, a na čelu te službe je bio Anton Stari.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je bio inicijator tih izmena i dopuna? Od koga su one potekle izvorno? Da li to znate?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: One su potekle od Branka Kostića. Branko Kostić je provodio ono šta je od njega tražio Slobodan Milošević.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pod naslovom "dnevni red" pročitali smo jedan

deo. Zatim dolazi tačka 2, neka aktuelna pitanja opštenarodne odbrane. Tu se kaže sledeće: "Predsedništvo SFRJ konstatovalo je da je na 143. sednici, održanoj 1. oktobra, razmotrilo političko-bezbednosnu situaciju u zemlji i jednoglasno ocenilo da smo suočeni sa opasnošću opšteg građanskog rata i da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti. I polazeći od toga Predsedništvo je konstatovalo da su se time stekli uslovi da Predsedništvo SFRJ radi i deluje u skladu i na način predviđen Ustavom SFRJ u uslovima neposredne ratne opasnosti". Zatim, na sledećoj strani, vidimo tačku 2. Tu se kaže, pri vrhu strane, da su slovenački predstavnici isključeni iz komandovanja oružanim snagama i da će Predsedništvo nastaviti da se sastaje u Beogradu. Onda vidimo, tačka 2, Predsedništvo SFRJ je saslušalo informaciju saveznog sekretara za narodnu odbranu, generala armije Veljka Kadijevića o situaciji na kriznim žarištima i problemima mobilizacije i par pasusa dalje piše: "s tim u vezi Predsedništvo je zaključilo da specijalne službe Predsedništva treba da analiziraju ukaze i zakone koji su usvojeni i da predlože - preporuče predsedniku moguće eventualne amandmane." Ovo je deklaracija, "Deklaracija o postojećoj ratnoj opasnosti". Dajte nam neke svoje opšte primedbe, ukoliko ih imate. Ako dokument govori sam za sebe i ne želite ništa da kažete, onda nam tako i recite.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Pa mislim da dokument sam za sebe govori, da je to samo nastavak puča koji je izvršen i koji se realizira.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Onda ćemo da pređemo na jednu izjavu koju je dao general Kadijević 3. oktobra, to je tabulator 14 dokaznog predmeta 328, dokument C2918. Tu piše "Izjava saveznog sekretara za narodnu odbranu", nećemo da čitamo sve, jer nemamo vremena. Tu vidimo neke načine izražavanja Kadijevića. Da pogledamo peti pasus na toj strani. Tu se kaže: "Fašistički režim u Hrvatskoj tvrdi da smo okupirali trećinu teritorije Hrvatske za račun Srbije, dok nas pojedinci i grupe u drugim delovima zemlje, zaslepljeni nacionalizmom i žudnjom za vlašću po svaku cenu nazivaju izdajnicima". Pogledajte kako se ovde koristi reč "fašistički" u odnosu na Hrvatsku. Kakav je efekat to imalo i šta je to govorilo o stavu i pristupu Kadijevića?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Htjelo se kompromitirati vlast u Hrvatskoj, ali svakako da je bilo u Hrvatskoj tih pojava koje nisu odgovarale vlasti u Hrvatskoj, koje nisu odgovarale hrvatskim interesima, međutim te pojave se nisu mogle eliminirati upotrebom armije, razaranjem gradova i ubijanjem ljudi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nastavićemo da čitamo šta piše ovde na dnu prve strane i nastavlja se na drugoj strani, piše: "Postupajući u skladu sa odlukom Predsedništva, mi smo imali samo jedan cilj, a to je da sprečimo krvave etničke sukobe i da onemogućimo da se ponovi genocid nad srpskim narodom. U tom cilju angažovali smo glavne snage na kriznim područjima. U ta područja smo poslali neke snage iz garnizona iz Hrvatske i iz drugih delova zemlje, a što su lokalne ustaške snage iskoristile kao izgovor za opštu blokadu garnizona i u ostalim delovima Hrvatske koje je trajalo par dana. Neki garnizoni su zauzeti silom na način koji ima sve odlike genocida. Ono šta imamo u republici Hrvatskoj je neonacizam, on u ovom trenutku predstavlja najveću pretnju Srbima u Hrvatskoj, ali je takođe u direktnoj suprotnosti sa vitalnim interesima hrvatskog naroda i svih drugih naroda na tlu Jugoslavije. U ovom trenutku armija ne želi ništa drugo, osim da uspostavi kontrolu u kriznim područjima, zaštititi srpsko stanovništvo od progona i istrebljenja i oslobodi pripadnike JNA i njihove porodice. Preduslov za to je poraz ustaških snaga. Mi i dalje ostajemo pri stavu koji smo često ponavljali, a to je da se sva politička pitanja moraju da rešavaju dijalogom, a uz poštovanje prava i interesa svih naših naroda." Ovde on koristi uobičajenu simboliku i terminologiju u Srbiji i govori da sve želi da reši dijalogom. Gospodine Mesiću, da li je i vaše mišljenje i Vaše iskustvo da su oni sve pokušavali zaista da reše dijalogom?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ako se upotreba tenkova, VBR-a, aviona, helikoptera smatra dijalogom, onda je dijalog bio vrlo efikasan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imate li možda neki komentar na korišćenje ove terminologije iz Drugog svetskog rata?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Samo bih naglasio da je to pokušaj kompromitacije Hrvatske, jer iz ovog teksta se vidi da ni jednim potezom pera general Kadijević ne spominje da je igdje i jedan Hrvat ugrožen. Razoreni su gradovi, razorena su sela, izbačeni su stanovnici iz njihovih kuća, ali general Kadijević samo štiti tobože srpsko stanovništvo. To je dokaz da on uspostavlja srpsku vlast, a ni jednom ne spominje gdje je on to zaštitio hrvatske građane ili hrvatske građane koji su neke druge nacionalnosti, osim što se sasvim stavio u funkciju Slobodana Miloševića i stvaranja granica Velike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo na sledeći dan, 4. oktobar, tom 1, tabulator 11, dokazni predmet 328, dokument 2905, to je zapisnik sa 145. sednice ...

SUDIJA MEJ: Ima li nekog razloga, gospodine Najs, za ovaj ekscentrični

redosled kako su poređani dokumenti?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Razlog je savršeno razuman, bar tako misle oni koji su sastavili ovaj svežanj. Dokumenti mogu da se pronađu zbog toga što su brojevi dokumenata poređani po redu. Naravno, da smo znali da ćemo da ih koristimo u drugačijem redosledu, sve bismo uradili drugačije. Međutim ljudi koji pripremaju svedoke moraju da znaju dan unapred kakav će da bude redosled i da obezbede da se dokumenta mogu sigurno naći. Kada god budemo mogli to da učinimo poređaćemo sve u onom redosledu kako ćemo to da koristimo, ali ovog puta nije tako ispalo. Imamo više registratora, a ne samo jedan. I mislim da naše osoblje nije krivo za našu sopstvenu nepredvidljivost. Gospodine Mesiću, ovaj dokument je nacrt zapisnika sa 145. sednice Predsedništva SFRJ. Ne morate da pregledate ceo dokument, ali vidimo kakav je sastav Predsedništva. Možda možemo da pogledamo tačke 1, 2 i delom 4. U tački 1 se kaže "u skladu sa predlogom Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu i u skladu sa članom 136 Ustava, Predsedništvo je donelo naredbu o delimičnoj mobilizaciji do nivoa popunjenosti komandi, štabova i jedinica i ustanova oružanih snaga koje obezbeđuje njihovu borbenu gotovost za izvršavanje zadataka i obaveza utvrđenih Ustavom SFRJ i odlukama Predsedništva SFRJ. Ova naredba stupa na snagu danom objavljivanja i objaviće se u sredstvima javnog informisanja. U svetlu toga Savezni sekretarijat za narodnu odbranu pripremiće naredbe za mobilizaciju." Tačka 2: "Potpredsednik Predsedništva SFRJ je informisao Predsedništvo o potpisanim ukazima iz oblasti rukovođenja i komandovanja oružanim snagama SFRJ koja je potpisao u odsustvu predsednika Predsedništva SFRJ. Tim povodom je zaključeno da zbog odsustva predsednika Predsedništva SFRJ i dalje potpisuje akta iz ove oblasti, o čemu će se Predsedništvo naknadno informisati. Takođe Predsedništvo je obavешteno da je potpredsednik Predsedništva SFRJ u odsustvu predsednika Predsedništva SFRJ potpisao ukaz o dodeli odlikovanja aktivnim vojnim licima", a dalje se govori to isto samo u vezi sa ovlašćenjem za kažnjavanje i izvršenju kazne zbog gubitka čina aktivnih vojnih lica. Onda pod tačkom 4, što su delovi "C" i "D", "generalni sekretar Predsedništva informisao je Predsedništvo da je predsednik Stjepan Mesić zakazao sednicu 4. oktobra na Brionima. Članovi Predsedništva koji su prisustvovali sednici pitali zamolili su sekretara da informiše predsednika Predsedništva da u skladu sa tom odlukom sednice nastavljaju da se održavaju u Beogradu." Onda imamo jednu belešku iz odeljenja protokola Predsedništva gde je uključen i zahtev

da predsjednik obezbedi avion iz avioservisa saveznih organa radi odlaska predsjednika Predsedništva u Strazbur (Strasbourg). "Predsedništvo je naglasilo da poseta i istupanje predsjednika Predsedništva pred Evropskim parlamentom (European Parliament) u Strazburu treba da bude prethodno prihvaćena na sednici Predsedništva SFRJ, kojom prilikom se utvrđuje platforma i eventualno izlaganje koje bi predsjednik Predsedništva podneo u ime Predsedništva SFRJ". Pošto se sve ovo dešavalo, gospodine Mesić, kada ste vi bili u Zagrebu i želeli ste i bili ste spremni da putujete na vama dostupna mesta i da se sastajete sa drugim članovima Predsedništva, da li vam je istinski data takva mogućnost da izvršavate svoje dužnosti predsjednika ili ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Meni iz ovoga se sasvim jasno razaznaje da nije bilo dostupno prisustvovati sjednici u Beogradu, a da je sve skupa ovo rađeno radi realizacije ratnih ciljeva Slobodana Miloševića. Zato je i stvoreno "krnje Predsjedništvo" koje će provoditi sve odluke koje Milošević zatraži, a to se zna i o tome sam već govorio, što se traži.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. U našem rezimeu možemo sada da pređemo na paragraf koji govori o ulozi JNA. Nešto od toga smo već obradili. Vi ste meni rekli da se JNA priklanjala optuženom, govorili ste o tri koheziona faktora bivše Jugoslavije i rekli ste kako je JNA jedina od njih ostala u životu. Da li možete nešto da kažete o tome kako je to JNA bila priklonjena optuženom i kako su oni sami videli svoju budućnost u toj dezintegraciji Jugoslavije? Tačnije, zbog čega je JNA bila priklonjena optuženom?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Prvo Tito je otišao sa životne i političke scene i taj faktor je definitivno nestao, a sigurno je bio kohezioni faktor, zato što je Tito sa svojom karizmom bio faktor kohezije. Drugi faktor je bio Savez komunističke partije, partija koja je bila višenacionalna, partija koju je razbio Slobodan Milošević da bi mogao ostvariti svoje ratne ciljeve. Za to mu je bila potrebna armija, ali ona više nije mogla ostati integrativni faktor. Zato on poduzima sve da iz armije odu oni koji nisu htjeli ostvarivati Miloševićeve ratne ciljeve: izbačeni su Slovenci, Albanci, Bošnjaci, Makedonci, Hrvati i to je praktično, armija je pretvorena u srpsku armiju koja je disciplinirano provodila sve ono šta je od te armije tražio vojni vrh, a oni su slušali, vojni vrh je slušao samo, isključivo, Slobodana Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U jednom od ranijih perioda, kasnih osamdesetih godina, kasnije ćemo preći na devedesete, da li ste imali neki osećaj kako armija posmatra nadolazeće promene? Da li ona u njima vidi nešto šta joj

odgovara ili ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: U predlogu konfederalnog sporazuma Hrvatska i Slovenija su pošli od toga da se republike proglašavaju samostalnim, dakle da se proglašavaju međunarodno priznatim subjektom i da se onda potpiše konfederalan sporazum. U tom sporazumu trebalo je riješiti koji poslovi će biti zajednički, koliko to košta i tko šta plaća, po kome ključu će se plaćati zajednički troškovi. Na to nikada nismo dobili odgovor. Armija je bila zainteresirana da nađe sponzora, kao što sam već u djelu svog svjedočenja govorio. Videli su ga u Slobodanu Miloševiću, jer su smatrali da će on zauzeti najveći dio jugoslavenskog prostora, da će to biti dovoljno za održavanje armijskog mehanizma. Zato se armija od početka priklanja Slobodanu Miloševiću i izvršava sve njegove zadatke.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada prelazimo na događaje na teritoriji Hrvatske. O ovome ćemo da čujemo i od raznih svedoka koje nameravamo da pozovemo. Prema vašim saznanjima je li armija učestvovala u incidentima na teritorijama u Hrvatskoj gde su žrtve bili nesrbi?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Jugoslavenska armija je sudjelovala u svemu, odnosno onaj dio armije koji je bio organiziran da to radi. To je značio KOS. Gdje god je došlo do incidenta, prije toga su predstavnici KOS-a, odnosno generala Vasiljevića bili na terenu. Tu su se isprovocirali sukobi, a onda bi trebala nastupiti armija koja bi navodno trebala razdvajati sukobljene strane. To je bilo providno, ali je vojni vrh i Slobodan Milošević s njima, bili su uvjereni da će se to ostvariti i da će prevariti međunarodnu javnost i jugoslavensku javnost, a da će baciti Hrvatsku na koljena. To je bilo u svakoj provokaciji, a posebno je bilo vidljivo u provokaciji, koja je napravljena u Pakracu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Došao sam do paragrafa 32 tog sažetka. Kao što smo čuli Pakrac i Plitvice bili su primeri ovoga šta ste maločas opisali. Moliću vas da to još jednom rečenicom proširite.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Konkretno u Pakracu došlo je do pobune jednog djela policajaca i oni su razoružali drugi dio policajaca koji je ostao lojalan Ministarstvu unutrašnjih poslova Hrvatske. Ministarstvo unutrašnjih poslova poslalo je pomoć i oni su uspeli razoružati one koji su se odmetnuli i uspostavili rad policijske stanice, uspostavili red i mir. To je ono što se dogodilo. Kao u svakoj pravno organiziranoj državi, policija mora uspostaviti red i mir. Nitko nije bio ranjen. Nitko nije bio ubijen. Onda na meni nejasan razlog izlazi armija na lice mesta, izvodi 20 tenkova, izvodi vojsku koja tobože

treba rastaviti sukobljene strane ... Pa nema sukobljenih strana. Kažu "međunacionalni sukob", pa nije međunacionalni sukob kad su i lojalni policajci bili većinom Srbi i oni koji su atakirali na policijsku stanicu. Drugim rečima, to je bio sukob između nekoliko skupina policajaca, ali sve je rešeno *lege artis*. Vojska se pojavljuje da bi uspostavili kontrolu, a to je granica Virovitica - Karlovac - Karlobag.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo odgovorite sa da ili ne: prema vašim saznanjima je li JNA imala ikakvu ulogu u naoružavanju SDS-a i drugih srpskih radikala? Samo da ili ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Sve naoružanje je dolazilo iz garnizona jugoslavenske armije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Tom 2, hteo bih da kratko pogledamo jednu vašu izjavu iz tog vremena. to je odeljak 17, dokazni predmet 328, dokument 2965. Da vidimo kako ste vi u to vreme opisivali događaje. U obe verzije zanima me zadnji odlomak druge strave, odnosno Vvša intervencija, izjava koju ste dali tog 4. avgusta 1991. godine u sali "Beograd". Citiram: "Ne želi se mir. Koji ga najviše spominju, ne žele ga zaista. Ovaj rat je najavljen pre tri godine i sada je došlo do realizacije. Parola 'svi Srbi u jednu državu', ne radi se o pravima Srba u Hrvatskoj, već da se teritorije pripoje Srbiji. Ogromno je naoružavanje raznih grupa u Hrvatskoj koje napadaju hrvatske vlasti, finansirani su i naoružavani sa strane, sela sa otprilike pedesetak kuća poseduju otprilike 20 - 30 automatskih pušaka, bacača, raznog naoružanja. Problem je teži nego što izgleda na prvi pogled. U Hrvatsku je došlo mnogo grupa, obučениh, naoružanih. Pale cela sela, ubijaju. Napadaju patrole saobraćajne policije. Bombardovan je gradić Brinje, upravo sada. Hoće da isteraju Hrvate iz svojih gradova, te da se proširi teritorija Srbije. Morali bi sukobljeni da prihvate dogovor da nema širenja teritorija. Armija ne može svojim prisustvom rešiti ni jedan problem." Gospodine, jeste li vi ovo izjavili avgusta meseca 1991. godine i je li to bilo tako?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno, ovo su moje riječi. Tako je bilo i tako sam izjavio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Nakratko bih molio da na grafoskopu pogledamo C340, kartu iz dokaznog predmeta 326, tabulator 3, reč je o teritoriji na kojoj je pravac Karlobag - Karlovac - Virovitica. Molim da kartu malo podignete da vidimo crnu liniju. Hvala. Gospodine Mesiću, šta predstavlja

ova crna crta?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je upravo zamišljena crta ili granica Velike Srbije, Virovitica - Karlovac - Karlobag. To je pokušaj da se ona realizira i zato vidimo da se ovi incidenti dešavaju u toj oblasti da bi se ova granica ostvarila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. A sada pogledajmo što su znali generali Kadrijević i Adžić. Zanima me dokument C4278. Gospodine Mesiću, ovo pred nama je jedan vaš dokument koji je od određenog značaja za celokupnu priču. Ne želim sada sve da čitam jer nemamo vremena. Vi ste ovo poslali saveznom sekretaru za narodnu odbranu. I po sredini stranice govorite o razaranju gradova i sela koji se dešavaju svakoga dana, govorite o načinu na koji armija deluje, a koji je vaninstitucionalan, što praktično znači da je izvršen vojni udar. Šest redova niže govorite o armiji koja naoružava odmetničke skupine i pruža im zaštitu, koja mobilize Srbe u Teritorijalnu odbranu ili toleriše tu mobilizaciju, te sada te jedinice deluju pod jedinstvenom komandom JNA. I zatim dalje, ovo samo zbog ilustracije. Govorite o generalu Vasiljeviću koji je preveo Milana Martića, a koji je uhvaćen u Bosni i Hercegovini, a za kojim je raspisana poternica zbog utvrđenih zločina, a koji je prevezen u Knin kao heroj. Zatim na zadnjoj strani, govorite šta naređujete kao predsednik Predsedništva na trećoj stranici, dakle da se sve jedinice povuku u svoje kasarne u roku od 48 sati, a jedinice koje su određene, da se povuku u roku od 72 sata. Takođe govorite šta će da se dogodi svim onim vojnicima koji se na to oglušaju. Kakav je bio učinak ovog naređenja, gospodine Mesiću? Da li je uopšte bilo kakvog učinka? Kakve su mu bile posledice?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Moja naredba je proizlazila iz sporazuma, sporazuma o prekidu vatre. Vojska je morala provoditi moju naredbu, jer je sporazum vredio. On je bio na snazi, ali vojska se na ovo nije izjašnjavala, nego su davali izjave, nego da oni provode direktno Ustav. Oni su slušali samo Slobodana Miloševića. To sam nekoliko puta naglasio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iz ove naredbe vidimo da ih vi obavestavate o onome šta se događa u državi Hrvatskoj.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, tačno je, iako su oni to dobro znali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako sada pogledamo sledeći dokument, tabulator 18, dokazni predmet 328, dokument C2990 od istog datuma, dokument koji je upućen samom Predsedništvu ovog puta, a čiji je autor Veljko Kadrijević. Da vidimo šta on ima da kaže. Zanima me drugi odlomak na drugoj stranici,

kako odgovara na optužbe za koje zna da su iznete. Citiram: "Gruba je optužba da JNA učestvuje u ne objavljenom ratu protiv Republike Hrvatske. JNA postupa striktno po odlukama Predsedništva SFRJ i svojim ustavnim ovlašćenjima". Zatim "snosi odgovornost za ljudske žrtve" i tako dalje. U odlomku broj 6: "nema ni jednog dokaza za tvrdnju predsednika Predsedništva da mnogi vojni zapovednici nisu pod kontrolom viših komandi" i tako dalje. Sve u svemu, ovaj dokument pokazuje da je on znao za pritužbe koje su iznete, zar ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, svakako da je znao. Sve je to bio dio jednog scenarija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Vrlo kratko da pređemo na jednu drugu temu. Paravojska, njihovo grupisanje i operacije na teritoriji Hrvatske, jeste li vi u to doba znali da se vrši takvo okupljanje? I jeste li znali imena tih grupa?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Svakako da smo mi znali da se te grupe prikupljaju, naoružavaju i da dobivaju logistiku iz Srbije. Oni su se sakupljali u Srbiji, dio u Hrvatskoj, dio u Srbiji. Oni su došli naoružani, a da Srbija ništa nije poduzela da zaustavi one koji su išli u Hrvatsku ubijati i razarati hrvatske gradove.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na teritoriji Hrvatske, da li su oni delovali nezavisno ili su na bilo koji način bili podređeni nekim drugim grupama i ako jesu, kojim?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Sasvim jasno je da su bile podređene komandama jugoslavenske armije, jer oni su svoje zadatke zajednički obavljali: jedan prije, drugi iza toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da nam date imena nekih paravojnih grupa za koje ste znali u to doba? Ako ne možete, nije važno.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je Srpska garda, to je Dušan Silni, to su Božuri. Dolazili su pod raznim imenima i dolazili su kao vojne formacije. Prema tome ne može se reći da Srbija nije znala da se vojska mobilizirala i da naoružana i pripremljena prelazi hrvatsku granicu i uništava hrvatske gradove.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeća tema Dubrovnik. Do napada na Dubrovnik dolazi u jesen 1991. godine kada ste još uvek predsednik Predsedništva. Iako

niste u poziciji da idete u Beograd, jeste li učestvovali u humanitarnom konvoju koji je ponekad spominjan kao konvoj "Libertas"?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno je. Ja sam u tom konvoju sudjelovao. Taj se konvoj sastojao od velikog feribota "Slavija", kao i od 40 do 50 manjih brodova. Zadatak njegov je bio dopremiti humanitarnu pomoć u Dubrovnik, jer je Dubrovnik bio opkoljen sa svih strana, mora i kopna. Jedino je morem mogla doći pomoć, ukoliko jugoslavenska armija skine blokadu. Tri dana sam pregovarao da bih ušao u Dubrovnik i da bih donio pomoć Dubrovniku. Svjet je vidio što agresor radi i na koji način razara Dubrovnik. Dubrovnik nikada nije bio napadnut u svoj povijesti, nikada njegove zidine nisu bile napadnute do ovoga rata koji je poveo Slobodan Milošević.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vaši napori da dođete do Dubrovnika potrajali su prilično dugo. Kako ste u tome uspjeli? Jeste li mogli da razgovarate sa osobom koja je bila neposredno odgovorna?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Razgovarao sam sa admiralom Brovetom sa broda. Razgovarao sam sa generalom Zecom, mislim admiralom. Razgovarao sam sa još nekoliko zapovjednika i rekao sam da moraju propustiti konvoj, jer je to humanitarna pomoć. Međutim i Brovet i Zec tražili su da s konvojem odemo u Zeleniku, Crnu Goru, da se tamo izvrši pregled brodovlja i da se onda vratimo u Dubrovnik. To bi iziskivalo velike napore i dugo vrijeme, mi na to nismo mogli pristati. I tražio sam, vršio sam pritisak da se propusti konvoj. Admiral Brovet mi je rekao da se na brodovima nalaze topovi. Ja sam rekao, "admirale, topovi se nalaze u vašim glavama. Dozvolite da dođemo u Dubrovnik i da dovezemo pomoć." Na kraju su ipak popustili i mi smo dovezli pomoć u Dubrovnik. Prije toga je vojska pregledala brodovlje i utvrdila da nama nikakvog oružja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što vam je admiral Brovet dao dozvolu da pristanete u Dubrovnik, da li se on na neko vreme udaljio dok je razgovarao radio vezom sa vama, kako bi razgovarao s nekim drugim ili ne ili je to nešto čega ne možete da se setite?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Sa generalom Brovetom razgovarao sam radio vezom, a on prije nego što bi mi dao odgovor, uvijek se udaljio, očito da bi obavio razgovor sa generalom Kadrijevićem koji je bio na linku. Očito jedino mogućim, Slobodanom Miloševićem, jer je sve to bio dio njegovog ratnog plana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da ste, otprilike, jedan dan proveli u Dubrovniku, je li tako?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li videli ikakve znakove da postoji neka odbrana, u vreme kada ste tamo otišli, tačnije kada ste tamo pristali?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Hrvatska je imala vrlo slabu obranu. To su bila pešačka oružja i teško je bilo braniti Dubrovnik, ali je sigurno bilo i sasvim nerazumno optuživati da Dubrovčane, da bilo koga žele napasti, a posebno da žele napasti Crnu Goru, što je bilo ravno idiotizmu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Htio bih da nakratko pogledamo dva dokumenta iz drugog toma, dokazni predmet broj 328, prvo tabulator 24, dokument sa brojem C3025, što je bio dokazni predmet 109 u *Predmetu Dokmanović*. To je vaše pismo od 3. oktobra Peresu de Kueljaru, Generalnom sekretaru UN. Molim da se engleska verzija stavi na grafoskop. Hvala. Obraćate mu se u ime demokratskih snaga kao predsednik države, "gde agresivna politika Srbije uništava ustavni poredak", kako kažete. U sledećem odlomku kažete da vas je "gradonačelnik grada Dubrovnika", kako ga nazivate, obavestio da je grad žrtva varvarstva i isto tako o nemogućnosti međunarodne zajednice da spreči agresivne i totalitarne snage od napada na demokratsko društvo. Zatim molite UN da se pobrine da se ne ponovi istorija između dva svetska rata i da ta organizacija preduzme mere da spreči rat. Da li ste dobili odgovor na pismo Generalnom sekretaru Peresu de Kueljaru ili bi odgovor bio isti na pitanje koje vam je sudija Robinson jutros postavio?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Otprilike isto. Isti odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Zadnja tri dokazna predmeta. Pretresnom veću će, siguran sam, biti vrlo drago što su vrlo kratki i nalaze se u prvom tomu dokaznog predmeta 328. Prvi je tabulator 8, a sam dokument nosi broj 280. Reč je ponovo o Dubrovniku, odnosno o apelu sa skupa antiratne kampanje za Dubrovnik. Videćemo to kasnije, 5. novembra 1991. godine upućen je generalu Kadiviću, članovima Predsedništva, optuženom, predsedniku Tuđman, predsedniku Bosne i Hercegovine, Aliji Izetbegoviću i predsedniku Crne Gore. Ovo je apel sa antiratnog skupa za Dubrovnik koji je održan u Beogradu 30. oktobra 1991. godine. Kaže se da se prema stanovništvu Dubrovnika postupa protivno međunarodnim konvencijama, govori se o dop-

unskim protokolima gde se kaže da su svi standardi, sve norme prekoračene. da su sve norme prekršene, da su građani Dubrovnika bez trunke svoje krivice postali kolektivni taoci nelegalnih i nepravednih ciljeva. Navode se još dodatna područja u okolini Dubrovnika, a zatim na sledećoj stranici apeluje se za mir i poštovanje temeljnih ljudskih prava, te da se zaustavi širenje sukoba. Da li ste vi primili jedan primerak ovog dokumenta? Da li ste znali da je on u to vreme poslat, jer ste vi bili, tehnički, član Predsedništva? Zapravo ste bili i tokom narednog meseca predsednik?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam taj dokument dobio u ruke. Znao sam za njega i on me je obradovao, utoliko što sam shvatio da je misleći deo Beograda protiv ratne opcije Slobodana Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ranije ovog jutra ste nam rekli o vašem prvom susretu sa optuženim. Koliko ste ličnih susreta imali, otprilike, 1991. godine?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Teško je znati koliko je tih susreta bilo. Kada god je zasjedalo Predsjedništvo i kada su bili predsjednici republika, uvijek je došlo do neformalnog druženja i u slučaju da se organizira večera, ili ručak i tu se onda moglo malo neformalno razgovarati. Ne mogu reći koliko puta sam ga sreo, ali sam mogao proceniti karakter i ciljeve Slobodana Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još samo nekoliko detalja pre nego što dođemo na mišljenja koja ste formirali. Da li je on ikada išta konkretno rekao o svom stavu o Srbima koji žive van Srbije?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da. On je uvijek tvrdio da ne može ostaviti više od dva i pol miliona Srba izvan Srbije ako nestane Jugoslavija, a to je onda upravo značilo to što ja nekoliko puta ponavljam, da on dozvoljava da Slovenija i dio Hrvatske odu iz Jugoslavije, ali da onaj dio koji je nastanjen Srbima ostane u Jugoslaviji. On je jednostavno krivo tumačio odredbe jugoslavenskog Ustava, jer su konstitutivni elementi federacije bile republike koje su imale pravo na osamostaljenje, a on to nikada nije htio shvatiti ili nije želio shvatiti, ili stvarno nije razumio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tokom vremena kada ste ga viđali, da li je bilo nekih stradanja u raznim nacionalnim grupama na koje bi on mogao da reaguje?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: On je mogao odustati od ratne opcije, jer je znao što se događa na terenu, jer je o tome bio informiran, ali nije poduzimao ništa. On je sve podredio svojim ratnim ciljevima, a svoje suradnike je

koristio jednokratno: kad bi mu izvršili zadatak, on bi ih uklanjao. Išao je uporno dalje u ratnu opciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on ikad izrazio svoju zabrinutost za nečija lična stradanja u bilo kom pogledu, u vašem prisustvu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ne. Nisam vidio kod njega nikakve osjećaje. On je imao samo ciljeve koje je ostvarivao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih sada da pogledamo dva mišljenja sa strane koja se uklapaju u ovaj period. To su poslednja dva dokazna predmeta. Dokument C240, tabulator 4. Ovo je rezolucija koju je doneo Senat (US Senate) SAD-a (United States of America), a u potpisu je Robert Dol (Robert Dole), predstavnik republikanske manjine i gospodin Pel (Pell), predsednik komiteta za spoljnopolitičke poslove koji je od 12. septembra 1991. godine i tu se kaže da politika oružane agresije koju vodi optuženi ... Autori ovog dokumenta odaju priznanje Evropskoj zajednici (European Community) za njihovu posredničku ulogu i traže od vlade da ovo pitanje stavi na dnevni red Konferencije za bezbednost i saradnju (CSE, Conference on Security in Europe) u Evropi čija se konferencija održava u Moskvi (Moscow). A onda se kaže da se osuđuje JNA. U vezi sa ovom konkretnom rezolucijom, da li ste vi na bilo koji način učestvovali u njenoj pripremi ili je ona doneta nezavisno od vašeg delovanja?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Sama rezolucija je donijeta bez bilo kakvog moga učešća, osim ako se učešće ne uzme da sam međunarodne institucije obavještavao što se događa u Hrvatskoj. Ova rezolucija je mene obradovala, jer sam shvatio da su međunarodni faktori shvatili da se na prostoru Jugoslavije ne vodi rat za održanje Jugoslavije, nego da Milošević vodi agresiju protiv drugih republika za stvaranje Velike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li bismo sada mogli da pogledamo dokument u tabulatoru 5, to je tekst jednog govora Džejmsa Bejkera (James Baker) od 25. septembra 1991. godine u Savetu bezbednosti (UN Security Council), gde on kaže: "Danas smo se sastali jer je kriza u Jugoslaviji eskalirala u otvoreni rat, nasilni sukob svim narodima Jugoslavije preti strašnim ekonomskim i socijalnim razdorom" i dalje kaže "podjednako smo zabrinuti zbog opasnog uticaja na susedne zemlje" i u sledećem pasusu, "mnoge strane u Jugoslaviji su doprinele tragediji koja se dogodila u toj zemlji. Upozoravali smo na to 21. juna, više meseci pre nego što se to desilo. Jednostrana akta, uključujući delo-

vanja republika, nisu stvari učinile ništa lakšim, već, naprotiv, poništile su opciju koja se odnosi na pregovore i učinile ih teškim za rešavanje tragične situacije u Jugoslaviji, čineći stvari još složenijim". Dalje kaže da iako je mnogo krvi već proliveno, vreme je da se sve strane obavežu na rešavanje međusobnih razlika mirnim putem. I sve strane, posebno Srbi i Hrvati moraju da prekinu s borbama. Mora da se ispoštuje prekid vatre. Dalje kaže: "Međutim, Vlada Srbije i Jugoslovenska narodna armija snose posebnu i svakako sve veću odgovornost za mračnu budućnost koja stoji pred narodima Jugoslavije ukoliko ne prestanu sa prolivanjem krvi i ne preusmere kurs nasilja kojim u ovom trenutku idu. Jasno je da jugoslovenka vojska nije nepristrasan garant prekida vatre u Hrvatskoj. Naprotiv, ona pruža aktivnu podršku lokalnim srpskim snagama u kršenju prekida vatre prouzrokujući smrt građana". Sledeći paragraf kaže: "Jednako je jasno da srpsko rukovodstvo aktivno podržava i ohrabruje upotrebu sile u Hrvatskoj". Dalje, "očigledan cilj srpskog rukovodstva i jugoslovenske armije, koji rade kao tandem, je stvaranje manje Jugoslavije ili Velike Srbije" i tako dalje. Da li ste vi na bilo koji način učestvovali u formulisanju ovog gledišta gospodina Bejkera ili je to njegov sopstveni sud koji je on u to vreme doneo samostalno?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Gospodin Bejker je imao uvid o onome što se događa na prostoru bivše Jugoslavije i ja nisam ni na koji način uticao na njegovo mišljenje, niti sam mogao utjecati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imam još dva pitanja, gospodine Mesiću. Oba su tehničke prirode. Da li ste vi u toku vaših priprema za svedočenje ovde dobili na uvid neke druge dokumente, samo da biste potvrdili njihovu verodostojnost, u slučaju da se ti dokumenti koriste kasnije sa drugim svedocima?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, vidio sam te dokumente, ja sam ih prelistao, utvrdio njihovu autentičnost i mislim da nemam nikakvog prigovora.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, želeo bih da se označe radi identifikacije preostali tomovi dokumenata. Ne bih hteo da vas preopterećujem dokumentima, ali će nam biti potrebni.

SUDIJA MEJ: To može da se uradi.

sekretar: Dokazni predmet tužilaštva 330, označen za identifikaciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tu se opet radi o dva toma, zapisnika radi da

kažem. Još jedno polutehničko pitanje. Vi ste izneli dosta primedbi i sudova u toku svoga svedočenja. Da li ste zapravo u toku 1991. godine odobrili da se ta vaša mišljenja, stavovi i sudovi objave u novinama, na televiziji i na radiju?
SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Moji istupi, moji intervjui bili su dostupni sredstvima informiranja kao i svim članovima Predsjedništva i o mojim stavovima je bila upoznata i šira jugoslavenska javnost.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja sam već pomenuo, samo iz ovog razloga imam pripremljene neke isečke iz novina gde se pominju stavovi gospodina Mesića. Možemo lako da zamislimo da oni mogu da postanu relevantni tokom unakrsnog ispitivanja. Ne bih hteo da na bilo koji način oštetim optuženog koji iseca te isečke i neću da tražim da se ti isečki uvrste u dokazni materijal, nego ću dati te članke optuženom da može da ih koristi. I hteo bih da kažem još jednu stvar, da podsetim Pretresno veće zbog primedbi koje je optuženi izneo jutros, da smo mu, naravno, mnogo nedelja unapred obelodanili razna dokumenta unapred, u raznim kategorijama, a na koja ćemo da se pozivamo i da imamo i treću kategoriju dokumenata, ako se bude tražilo od svedoka da ih komentariše.

SUDIJA MEJ: Vrlo dobro. Unakrsno ispitivanje je sutra. Što se tiče intervjua gospodina Vladimirova (Wladimiroff), gospodine Kej (Kay) sada smo dobili prevod sa bugarskog, nadam se da ga i on ima. Time ćemo da se pozabavimo u odgovarajuće vreme u četvrtak. Molim da prenesete tu poruku.

PRIJATELJ SUDA KEJ: U redu, hvala.

SUDIJA MEJ: Gospodine Mesiću, molim da dođete ponovo sutra u 9.00 da nastavite sa vašim svedočenjem.